

Handelshögskolan
VID GÖTEBORGS UNIVERSITET

De nya förmånsrättsreglerna ur småföretagarnas perspektiv

Seminariearbete C-nivå
Industriell och finansiell ekonomi
Handelshögskolan vid Göteborgs Universitet
Höstterminen 2005

Författare:
Desiré Andersson
Jun Bao

Födelseårta
1982
1969

Förord

Vi önskar framföra ett stort tack till de personer vilka på ett eller annat sätt varit inblandade i detta arbete, framför allt vår handledare, Stefan Sjögren, som med ett gott humör alltid funnits tillhands.

Desiré Andersson

Jun Bao

Sammanfattning

Den 1 januari 2005 genomfördes förändringar i förmånsrättslagen. Dessa förändringar kom till då under 1990-talet upplevde åtskilliga konkurser, vilket regeringen önskade ändra på.

Detta arbete skall ur en småföretagares synvinkel se hur dessa förändringar påverkat samt hur företagen bemött dessa förändringar. Arbetet tar sin början med att uppmärksamma tidigare studier samt olika artiklar kring ämnet. Utifrån dessa informationskällor har insamlandet av data skett för att svara på de frågeställningar som arbetet baseras på; hur påverkar reformen småföretagen samt hur dessa bemöter förändringarna? Insamlandet av data har skett via intervjuer. Målgruppen för intervjuerna har varit småföretag i västra Götalands län. Ur intervjuerna framkom det hur företagen ej insåg vikten av förändringarna och hur de kan påverka dem. En klar majoritet såg sig själva vara utom fara för att bli påverkad av de nya reglerna och var av den orsaken ovilliga till att bemöta dessa regler. Även förebyggande åtgärder var främmande för företagarna själva. Oviljan gentemot lagförändringen var ett genomgående fenomen vilket i slutändan kan ge ett otrevligt resultat för flera företag.

Innehållsförteckning

1. Inledning.....	1
1.1 Bakgrund.....	1
1.2 Problemdiskussion	3
1.3 Problemformulering.....	4
1.4 Syfte	4
2. Disposition.....	5
3. Metodologi.....	6
3.1 Modell av vårt arbetssätt	6
3.2 Datainsamling	7
3.3 Förundersökning.....	8
3.4 Val av ansats	8
3.5 Testintervjuer	9
3.6 Telefonintervjuer	9
3.7 Urval	10
3.8 Bortfall	11
4. Referenslitteratur	12
4.1 Reformen	12
4.2 Förmånsrättslagen.....	13
4.3 Särskild förmånsrätt.....	13
4.4 Allmän förmånsrätt	14
4.5 Reformen medförde förändringar	15
4.6 Pecking-order teorin.....	16
4.7 Kännedom kring reformen.....	16
4.8 Bankens kreditgivningssituation.....	17
4.9 Företagens position med reformen.....	17
4.10 Kreditomprövning	19
4.11 Alternativa finansieringsmetoder	20
4.12 Vad kreditomprövningen beror på enligt företagen själva.....	21
4.13 Underlättande faktorer för småföretag	22
4.14 Förslag till åtgärder gällande reformen.....	22
4.15 Diskussion kring reformen.....	23
5. Empiri & Analys.....	25
5.1 Kännedom kring reformen.....	25
5.2 Bemötande mot reformen från företagens sida	26
5.4 Hur företagen agerat vid uppkomna problem vid kreditgivning.....	30
5.5 Förändring av utlåning hos bankerna.....	32
6. Slutsats.....	33
6.1.1 Slutsatser från empirin	33
6.1.2 Slutsatser från tidigare studier	35
6.2 Trovärdighetsdiskussion	36
7. Referenser	37
8. Bilagor	39
8.1 Bilaga 1 Förmånsrättslag.....	39
8.2 Bilaga 2 Intervjumall.....	43

1. Inledning

Inledningen kommer först att presentera bakgrunden till detta arbete. Sedan följer problematisering av ämnet, en diskussion som leder fram till problemformuleringen vilken detta arbete skall baseras på. Efter det introduceras syftet samt de avgränsningar vilka författarna använt sig av.

1.1 Bakgrund

1990-talet var ett årtionde som genomgick åtskilliga konkurser. Konkurserna uppgick till så pass stort antal att regeringen hade i uppgift att se över de gällande reglerna och finna lösningar på detta angelägna problem. Regeringen presenterade en proposition som innefattade förändringar av de regler som gällde.¹ Förändringarna som regeringen kom med skulle verka till att öka företagsrekonstruktioner för att minska antal konkurser. Detta skall göras genom att öka samarbetsviljan mellan borgenärerna. Nya förmånsrättsregler vid konkurs antogs av riksdagen den 5 juni 2003, för att bli gällande den 1 januari 2004². Förmånsrättsreglerna återfinns i förmånsrättslagen, vilken reglerar den ordning som skall gälla vid utdelning vid konkurs. Vid konkurstillstånd krävs det att gäldenären är oförmögen att betala sina fordringsägare och insolvenssituationen får ej vara tillfällig³. Ordningen gällande utdelning baseras på vilken typ av fordran borgenären har på gäldenären. Det finns särskild och allmän förmånsrätt, där de borgenärer som har en fordran som omfattar särskild förmånsrätt är en borgenär med förtur till utdelning framför andra borgenärer.⁴ Reformen som genomfördes medförde förändringar gällande vilka borgenärer som omfattas av särskild respektive allmän förmånsrätt⁵.

Vissa av genomförda förändringar var att bankernas värde på säkerhet via företagsinteckning minskat i förhållande till tidigare företagshypotek. Lagen om företagshypotek omfattade viss egendom, medan lagen om företagsinteckning numera omfattar all gäldenärs egendom⁶. Banken, som kreditgivare vid en konkurs, har förflyttats ner i sin position från att vara borgenär med särskild förmånsrätt, till att omfattas av den allmänna förmånsrätten. Det innebär i praktiken att banken ej innehar den förmånen som de besatt tidigare. De får dela på gäldenärens egendom mellan fler borgenärer, efter det att de vilka omfattas av särskild förmånsrätt fått utdelning. Banken omfattas av de regler som lagen om företagsinteckning innefattar. Lagen om företagsinteckning innebär för bankerna, med en allmän förmånsrätt, att

¹ Proposition 2002/03:49.

² Proposition 2002/03:49.

³ Konkurslag (1987:672) 1kap §2.

⁴ Malmström & Agell, 2001:205.

⁵ Proposition 2002/03:49.

⁶ Lag om företagsinteckning (2003:528) 1kap.1§.

Inledning

företagsinteckning som fordran, endast kan representera 55% av all gäldenärs egendom vid eventuell konkurssituation.⁷

Denna nya situation med försämrade villkor för bankerna har medfört att bankernas arbetssätt vid kreditgivning förändrats. Vid kreditgivning ser bankerna främst till kredittagarens återbetalningsmöjlighet samt annan ytterligare säkerhet som kredittagaren besitter. Problem som kan uppstå är belånade fakturor, vilket gör att de ej får medräknas när banken ser till balansräkningen i hänsyn till återbetalningsmöjlighet. Ett sätt att undkomma detta problem är att bankerna tecknar fordringarna. Om återbetalningsmöjligheten är undermålig, ser banken till alternativa säkerheter såsom till exempel leasing, factoring eller ökad kapitalinsats från företagets sida.⁸

⁷ Ulrik Kängström, Handelsbanken, 20051108.

⁸ Ibid.

1.2 Problemdiskussion

Regeringen ämnar förbättra situationen ur företagarnas perspektiv. Huruvida förändringen kommer att ske som den är ämnad och ge företagen en bättre position vid konkurs är dock osäkert. Vad regeringen ämnat med reformen kan slå annorlunda i verkligheten. Fram till förändringen bortsåg bankerna från återbetalningsmöjligheten hos företag, utan fokuserade på det nuvarande värdet på säkerheten⁹. De nya reglerna medför en ändrad syn från bankernas sida. Efter implementering av reformen ser bankerna till återbetalningsmöjlighet samt alternativa säkerheter vid en kreditgivningssituation.¹⁰ Frågan kan ställas huruvida denna förändring går i linje med reformens avsikt. Oprioriterade borgenärer har efter reformen en bättre position i utdelning vid konkurs än tidigare¹¹. Det visar hur implementeringen av reformen går i linje med dess avsikt.

Reformen som innebär att bankerna numera är borgenärer med allmän förmånsrätt kan påverka bankernas agerande. En försiktigare kreditgivning med ökade krav på säkerheter gentemot företag är det som kännetecknar bankernas kreditgivning efter reformen.¹² Företag med en svag ekonomi, men för övrigt starka, kan bemötas med problem vid en tillfällig likviditetsbrist¹³. Ur små- eller medelstora företags perspektiv kan denna ökning av krav vara hämmande eller rent av förgörande för deras verksamhet. Ur detta perspektiv hjälper inte reformen dessa företag, utan skapar problem för dem.

Flera olika undersökningar har genomförts 2004 och 2005. Studierna har fokuserat på om de nya förmånsrättsreglerna påverkat företagen och i sådana fall hur de påverkats. En studie visar på en hög tillfredsställelse bland respondenterna gällande kreditgivningssituationen¹⁴. Andra studier vilka genomförts visar på en utbredd okunskap bland företagare. Tillförlitligheten bland de nöjda respondenterna kan ifrågasättas då kunskapen är så pass ringa.¹⁵ En tidigare undersökning som genomfördes visar på ett starkt samband mellan okunskap av de nya reglerna bland företagen och att ej ännu blivit drabbad av dem¹⁶. Detta visar på bristande information till företagen, vilket kan leda till att fler drabbas negativt av de nya reglerna än vad som uppdagats idag.

Företagen kan ha hamnat i en sämre sits idag jämfört med tidigare. Ökade krav på återbetalningsmöjlighet samt alternativa säkerheter leder till problem för mindre företag. Den negativa påverkan på företagen som de nya reglerna medför går emot vad reformen ämnade

⁹ Margaretha Gandy, Dagens Industri, 20050907.

¹⁰ Ulrik Kängström, Handelsbanken, 20051108.

¹¹ Studie: Företagarna 2004:3.

¹² Ulrik Kängström, Handelsbanken, 20051108.

¹³ Margaretha Gandy, Dagens Industri, 20050907.

¹⁴ Ibid. s.4.

¹⁵ Studie: Svenskt Näringsliv 2004:4, Studie: Västerbottens handelskammare 2004:6.

¹⁶ Studie: Svenskt Näringsliv 2004:4.

Inledning

åstadkomma. Mindre företag innehar en sämre position gentemot bankerna jämfört med större företag. Det innebär att små företag hamnar lättare i problem vad gäller samarbete med bank, som till exempel att de krävs på ökade säkerheter i samband med finansiering vilket kan leda till att de blir tvungna att skjuta upp sin utveckling till senare. Små företag kan möta problem med dessa ökade krav vilket gör att slutresultatet av dessa ökade krav lika väl kunde ha varit ett blankt nekande från bankens sida till finansiering. De förändringar som reformen medförde borde ha inneburit förändringar hos småföretagens agerande. Eftersom de är små företag innehar de ej den tillgång till kunskap till alla de nya reglerna jämfört med större företag vilket kan medföra att de inte har den kunskap om vad förändringarna innebär för dem. Den situation de befinner sig i och hur de agerar mot den är avgörande för dem. Till deras fördel borde de agera i förebyggande syfte för att förhindra kommande problem. De borde finna lösningar i samarbete med banken hur de kan lösa problemen eller kanske vända sig någon annanstans för finansiering av sina investeringar.

1.3 Problemformulering

Utifrån ovanstående diskussion har följande problem framskridit:

- Ur vilka aspekter påverkas småföretagen av bankernas nya villkor vid kreditgivning?*
- Vilka åtgärder har företagen vidtagit gentemot reformen?*

1.4 Syfte

Syftet med arbetet är belysa problematiken gällande kreditgivningssituationen ur småföretagares perspektiv som de nya förmånsrättsreglerna medför.

2. Disposition

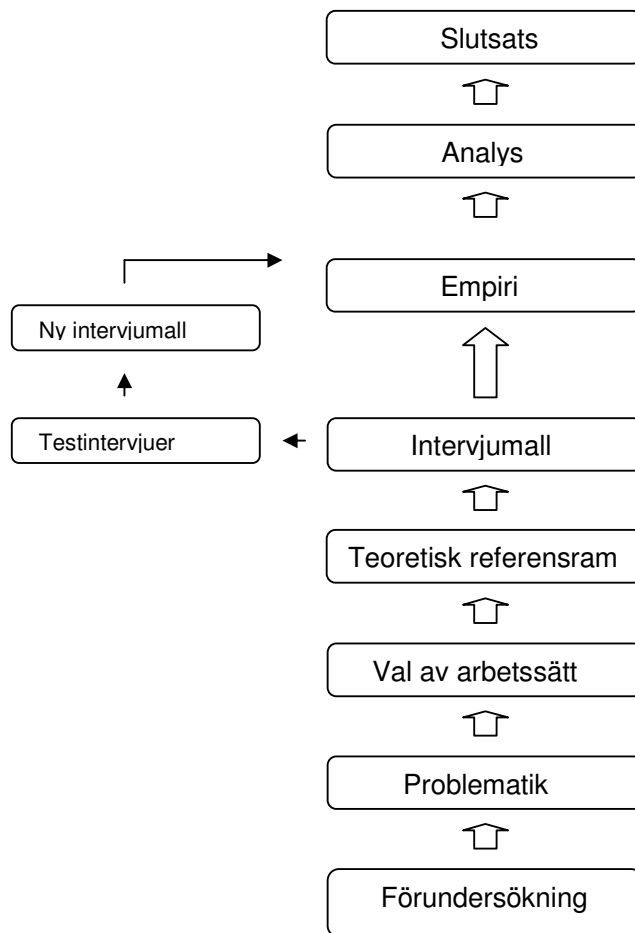
Inledning	Inledningen av detta arbete presenterar bakgrunden till problematiken samt problemformuleringen. Här återfinns även arbetets syfte samt de avgränsningar vilka tillkommer arbetet.
Metodologi	Detta kapitel redovisar för arbetets genomförande. Här presenteras det tillvägagångssätt som författarna använt sig av. Här återfinns val av ansats, genomförande av intervjuer, urval samt det bortfall som tillkom.
Teoretisk referensram	Denna del av arbetet beskriver den juridiska sidan av ämnet tillsammans med teori. Därefter presenteras referenslitteratur vilken behandlar tidigare studier tillsammans med annan relevant information kring ämnet.
Empiri & Analys	I det fjärde kapitlet presenteras den empiriska delen av arbetet. Denna del presenterar de intervjuer samt testintervjuer som genomförts. Empirin varvas med den egna analysen för arbetet.
Slutsats	I detta kapitel som avslutar arbetet framställs slutsatserna. Presentation av bidrag till fortsatt forskning återfinns i arbetets slutsats. Detta kapitel presenterar även en trovärdighetsdiskussion vilken bland annat behandlar åtgärder vilka vidtagits för att öka arbetets trovärdighet samt källkritik.
Referenser	Här presenteras de källor vilka använts i arbetet.

3. Metodologi

Detta kapitel behandlar hur arbetet lett fram till slutmålet. Först presenteras en modell för att ge en pedagogisk övergripande bild av tillvägagångssättet. Därefter följer i kronologisk ordning en förklaring av de olika faserna av arbetet för att sedan gå över att presentera de olika faserna separat.

3.1 Modell av vårt arbetssätt

Figur 1 nedan ger en överblick av tillvägagångssättet för detta arbete i en kronologisk ordning. Den visar hur arbetet började med en förundersökning för att erhålla ytterligare kunskap inom ämnesområdet. Förundersökningen ledde fram till en diskussion inom ämnet ur vilken en konkret problemformulering framskred tillsammans med syftet för arbetet.

Figur1: Arbetsmodell, Andersson, Bao

För att svara på den valda problemformuleringen på rätt sätt samt uppfylla syftet var det nödvändigt att välja den metod som skulle styra hur problemställningen skulle lösas. Val av metod är en signifikant del i arbetet för att ha möjlighet att svara på problemet på rätt sätt¹⁷. Metoden vilken valdes som underlag för arbetets tillvägagångssätt var att genomföra en kvalitativ undersökning med kapitlet teoretisk referensram till grund. Detta kapitel utgjorde en grund till den intervjumall som användes vid insamlandet av det empiriska materialet, vilket gjordes via intervjuer. Innan dessa intervjuer utfördes genomfördes två testintervjuer för att kontrollera de frågor intervjumallen bestod av. Det empiriska materialet analyserades utifrån den teoretiska referensramen för att sedan leda fram till den slutsats som svarar på problemformuleringen.

3.2 Datainsamling

Till en början insamlades data via en förundersökning, då förkunskapen inom ämnesområdet ej var tillräcklig. Det empiriska materialet för arbetet har insamlats på olika tillvägagångssätt, dock till övervägande del via intervjuer. Först genomfördes två testintervjuer för att erhålla en närmare förståelse av ämnet ur ett småföretagarperspektiv för att sedan utveckla intervjumallen. Därefter genomfördes telefonintervjuer där målgruppen var småföretagare. Telefonintervjuerna representerar det empiriska arbetet vilka kommer att utgå från en intervjumall med olika förutbestämda frågeområden. Denna intervjumall finns med som bilaga till arbetet. Intervjuerna tog form lik en diskussion, ostrukturerat, snarare än ett strukturerat arrangemang för att få fram respondenternas åsikter. Intervjumallen är endast en mall för diskussion, den utgör endast en grund för diskussion.¹⁸ Ur referenslitteraturen skapades olika frågeområden och ur dessa skapades sedan olika frågor till intervjumallen.

Användandet av flertal informationskällor och insamlingstekniker för att ge svar åt problemet försåg författarna med möjlighet att betrakta situationen gällande de nya förmånsrättsreglerna ur olika perspektiv. För vidare insikt av företagets nya situation erfordrades en närhet för förståelse till forskningsobjekten¹⁹. I enlighet med det, genomfördes två testintervjuer för att ha möjlighet att gå djupare in på förståelse för småföretagarnas aspekter och utveckla frågorna utifrån det²⁰.

¹⁷ Holme, Solvang 2001:75.

¹⁸ Ibid. s.99.

¹⁹ Ibid. s.92.

²⁰ Ibid.

3.3 Förundersökning

Vid arbetets start krävdes insamling av information för att erhålla ytterligare förståelse samt kunskap inom det valda ämnesområdet. Att finna den röda tråden som sammanlänkar de nya förmånsrättsreglerna till bankerna, för att sedan finna sambandet till småföretagarna.

Information inom ämnesområdet samlades in från olika källor såsom olika artiklar via Internet, samtal med handelsbanken, en journalist på Dagens industri samt rixlex.

Därefter följde diskussion med handledare med den insamlade informationen som grund. Diskussionen berörde ämnesområdet samt dess eventuella påverkan. Ur detta möte växte frågeställningen fram för detta arbete, vilken presenteras i inledningskapitlet. Efter det att problemställningen var framlagt, resonerades det fram vilket arbetssätt som skulle passa för detta arbete. Flera olika alternativ togs i beaktning under resonemanget. Den metod som valdes var den kvalitativa metoden, då den passar arbetets syfte väl. Den ger flexibilitet och närhet till respondenten, vilket i sin tur ger en djupare insikt av situationen.²¹

3.4 Val av ansats

*”Innan jag vet vad jag ska undersöka,
kan jag inte veta hur jag ska göra det”²²*

Ett uttalande som visar på hur metod skall väljas med omsorg utifrån sitt arbete och arbetets problematik för att uppnå bästa resultat. Då arbetet utstakas utefter den problematik och syfte som presenteras i inledningen, är det utifrån dessa delar som ansatsen skall växa fram. Ett mål med arbetet är att få kunskap samt en djupare förståelse kring ämnet ur småföretagens aspekter. Det vill säga vad de nya förmånsrättsreglerna medför för småföretagarna. Utifrån detta och sett till den ringa förkunskapen, valdes den kvalitativa metoden. Denna metod försåg författarna med den flexibilitet som arbetet skulle kräva allt eftersom arbetet framskred²³. Dessutom eftersträvades en djupare insikt av den nya situationen för företagen, vilket är styrkan med den kvalitativa metoden²⁴.

Arbetet genomfördes med ett deduktivt tillvägagångssätt, där den teoretiska referensramen ligger till grund för den empiriska delen av arbetet. Deduktion innebär att dra slutsatser med hjälp av gällande teori, vilket återges i arbetet²⁵. Det deduktiva arbetssättet medför att de empiriska studierna av detta arbete kommer att efterträda den teoretiska referensramen där bland annat tidigare studier uppmärksammas²⁶. Dessa studier kommer att ligga till grund för

²¹ Holme, Solvang 2001:92.

²² Ibid. s.75.

²³ Ibid. s.99.

²⁴ Ibid. s.92.

²⁵ Ibid. s.51.

²⁶ Ibid. s.51.

de frågor som söktes svar på vid insamlingen av empirin. Det empiriska materialet kommer senare att jämföras med den teoretiska referensram som utgångspunkt för att finna likheter och/eller olikheter.

3.5 Testintervjuer

Eftersom det empiriska arbetet kommer att bestå av intervjuer med olika småföretag är det av stor vikt att de frågor som ställs i intervjun är de rätta för att få svar på den problemställning som detta arbete skall besvara. Efter det att ett första utkast på intervjumallen gjordes testades de valda frågorna via två så kallade testintervjuer. Dessa testintervjuer gav möjlighet att finna eventuella svagheter i intervjumallen samt korrigera den till de intervjuerna som skulle representera det empiriska materialet.²⁷ Det skulle resultera i en starkare och mer slagkraftig intervju. En och samma person genomförde samtliga intervjuer för att öka behållningen av dem då olika tonlägen kan noteras, variationer mellan respondenterna kan lättare noteras. Samtidigt förbättras intervjuarens intervjuteknik att hantera situationen, vilket ger en ökad substans i intervjuerna.

Två företag valdes till att fungera som testrespondenter till detta arbete. Efter dessa två testintervjuer gjordes en genomgång över arbetets intervjumall. Efter genomgången kunde det fastställas att den mall som användes vid testintervjuerna var bra, dock gjordes vissa justeringar. Intervjumallen var endast en mall vilken utgjordes en grund för diskussion med respondenten.

3.6 Telefonintervjuer

Valet att genomföra intervjuer via telefon baserades på bristande praktiska, tidsmässiga samt ekonomiska resurser som skulle krävas att genomföra tillräckligt många personliga intervjuer²⁸. Målgruppen är småföretag, vilkas aspekter detta arbete kommer att bygga på. Intervjuerna kommer att utgå från en intervjumall med förutbestämda frågeområden som ligger till grund för intervjudiskussionen. Intervjun skall fokusera på respondenternas egna åsikter och bedömningar, därav kommer det att eftersträvas en ostrukturerad diskussionslik intervju, där respondenten har möjlighet att fritt föra diskussionen, då forskaren inte skall verka som en påverkande faktor²⁹. Dock kommer den fria diskussionen delvis att inskränkas av de förutbestämda frågorna som ställs till respondenterna. Valet att använda så kallade stängda frågor framför öppna har grundats på den tidsbrist som kommer med arbetet att samla in och hantera all den information som intervjuerna ger. Stängda frågor underlättar hanteringen av informationen vilket gör att resultatet ej blir alltför svårhanterligt utifrån

²⁷ Holme, Solvang 2001:175.

²⁸ Holme, Solvang 2001:173.

²⁹ Ibid. s.99.

rådande tidsbrist. Dessutom med stängda frågor räcker tiden till fler intervjuer samt hjälper till att styra in diskussionen på rätt spår, för att få den information arbetet baseras på. Helt öppen och fri diskussion är att föredra, dock är faran att respondenten kommer in på fler sidspår än den röda tråd som eftersöks.

En telefonintervju har fördelen att det kan generera en högre svarsfrekvens. En telefonintervju kan då minska eventuellt bortfall. Dock förekom en del bortfall då respondenterna trots arbetets urval ej hade kännedom kring ämnet eller ej ansåg sig ha tid för intervju. Hade personliga intervjuer genomförts hade bortfallet troligen varit högre på grund av företagets tidsbrist.

3.7 Urval

Urvalet av respondenter skall ske med omsorg. De utvalda respondenternas valdes medvetet för att sedan till större delen representera det empiriska arbetet. Urvalet kommer därför att ske systematiskt för att välja passande respondenter³⁰. Urvalet av respondenter valdes metodiskt utefter förutbestämda kriterier för såväl testintervjuerna som intervjuerna. Respondenterna för samtliga intervjuer var företag vilka torde ha kunskap om reformen för att utöka möjligheten för dem att uttala sig om den, samtidigt som de kunde ha varit drabbade själva. Av den anledningen valdes småföretag med långfristiga lån, där vanligtvis banklån inkluderas. Inriktningen har därför varit företag inom två branscher, handel och tillverkning, där tillverkning varit i majoritet. Dessa valdes då de är lämpliga för arbetets ändamål då de ofta innehar lån och maskiner vilket gör att de sannolikt påverkas. Respondenterna har varit företagets VD, ekonomichef eller en person på en annan post som haft kännedom kring ämnet och kunnat svara på de frågor som uppkom under intervjun.

Urvalet till empirins intervjuer begränsades till Göteborgsområdet av den anledningen att få data från en storstad. Det kan vara lättare att finna intervjuerespondenter till undersökningen inom det begränsade området om det är en storstad. Samtidigt kan vara lättare att få högre svarsfrekvens om de är geografiskt närmare då respondenterna kan känna större välvilja gentemot undersökningen. Småföretagen vilka valdes ut var företag inom tillverkning och handeln. Dessa branscher är utsatta för de nya reglerna vilket gjorde dem intressanta för undersökningen. Exempelvis har tillverkningsföretag dyra maskiner vilket gör dem intressanta samt handeln är en bransch där lån är frekvent förekommande. Eftersom arbetet skall avgränsas till småföretag begränsades respondenterna till de med 1-49 anställda. Till antalet intervjuades tio respondenter samt ytterligare två intervjuer genomfördes som test. Två testintervjuer genomfördes av anledningen att säkerställa intervjumanualens kvalitet, en bedömning gjordes att två testintervjuer var tillräckligt för detta. Tio telefonintervjuer

³⁰ Holme, Solvang 2001:101.

genomfördes och dessa ansågs tillräckliga då informationsmättnad uppnåddes. Det vill säga att ytterligare telefonintervjuer bedömdes inte bidra med ny information.³¹

3.8 Bortfall

Till den egna empirin tillkom en del bortfall. Bortfallet inom tillverkningsbranschen var 13 stycken på grund av de ej hade tid för intervjuer eller att de ej hade tillräcklig kännedom kring ämnet för att svara på frågor kring ämnet. Bortfallet uppgick till 6 stycken inom handeln av liknande skäl som inom tillverkningsbranschen.

³¹ Ibid. s.100.

4. Referenslitteratur

Detta kapitel kommer inledningsvis att förklara de förändringar som skett tillsammans med gällande regler inom ämnet. Därefter uppmärksammas referenslitteratur med tidigare studier tillsammans med andra informationskällor vilka kommer att utgöra grunden till information.

4.1 Reformen

Regeringen önskade genomföra förändringar vad gäller regler kring förmånsrätt. Genom propositionen 2002/03:49, vilken antogs av riksdagen, föreslog regeringen flera förändringar genom en reform. Reformen medförde förändringar av regler som skulle innebära ett minskat antal konkurser. Reformens syfte var att undvika fler konkurser än nödvändigt genom att underlätta genomförandet av företagsrekonstruktioner. För att genomföra detta skall reformen öka intressegemenskapen mellan olika borgenärer, olika borgenärer skall bli mer jämlika sinsemellan för att ta tillvara gäldenärens intresse för företagsrekonstruktion. Vid creditsituationer skall hänsyn tas till företagets utsikter till lönsamhet före den aktuella likvidsituationen hos företaget.³²

Syftet med reformen är att insolvenshantering skall ske mer skyndsamt och försätta borgenärer vilka ej omfattas av särskild förmånsrätt i en förbättrad position vid en eventuell konkurs. För att genomföra detta har vissa åtgärder vidtagits. Lagen om företagshypotek har ersatts av lagen om företagsinteckning.³³ Denna åtgärd förflyttar ner borgenärer vilka använder sig av dessa som säkerhet, vanligtvis banker. Bankerna innehar idag en försämrad position vid utdelning av konkurs jämfört med tidigare. Tidigare omfattades bankerna av särskild förmånsrätt, medan idag efter reformen omfattas de av allmän förmånsrätt.³⁴ Denna åtgärd vidtogs för att skapa balans mellan borgenärerna, då bankerna tidigare var såpass starka att de var överlägsna andra borgenärer vilket medförde att de ensamma stod för viktiga beslut.³⁵

Reformens syfte är välment men hur uppfattas det bland företagen? Med denna nyfikenhet skapades följande frågor till intervjumallen; *Kan konkurs undvikas med den nya lagen, Fungerar företagsrekonstruktion bättre efter lagförändringen samt om lagförändringen uppfyller sitt syfte?*

³² Proposition 2002/03:49.

³³ Ibid.

³⁴ Ulrik Kängström, Handelsbanken, 20051108.

³⁵ Proposition 2002/03:49.

4.2 Förmånsrättslagen

En önskad bild vid konkurs gällande utdelning är att samtliga borgenärer får utdelning i förhållande till den fordran de har på gäldenären. I verkligheten fungerar det dock annorlunda då skulderna tenderar övergå tillgångarna, vilket medför att samtliga borgenärer ej kan få full utdelning för den fordran de innehar. Utöver detta är det avgörande vilken fordran som borgenären innehar, då olika fordringar värderas olika, vilket innebär att samtliga borgenärer ej kan få en procentuell utdelning i förhållande till den fordran de innehar på gäldenären³⁶.

Förmånsrättslagen innehåller regler som reglerar ordningen på utdelning vid konkurs. Ordningen regleras baserat på fordran som borgenären ställt mot gäldenären.³⁷ Lagen behandlar ej samtliga fordringar på likartat sätt utan olika fordringar värderas olika beroende under vilken kategori de hamnar³⁸. Vissa fordringar har förmånsrätt framför andra, vilket innebär att vissa fordringar är prioriterade till utdelning före andra. Reglerna för ordningen återfinns i förmånsrättslagen, där två huvudsakliga uppdelningar gjorts. Det skiljs på särskild och allmän förmånsrätt.³⁹

4.3 Särskild förmånsrätt

Fordringar med särskild förmånsrätt kännetecknas av hur de omfattar endast viss bestämd egendom. Dessa fordringar har även företräde vid utdelning framför andra fordringar. Förhållandet inbördes mellan olika fordringar med särskild förmånsrätt är reglerat, vilket innebär att ordningen mellan dem är förutbestämd. Det innebär att fordringarna ej konkurrerar med varandra om samma del av gäldenärens egendom.⁴⁰ Vad särskild förmånsrätt omfattar återfinns i Förmånsrättslagen (1970:979) § 3a – § 9a⁴¹.

Nedan följer egendom vilken inkluderas under särskild förmånsrätt:

§ 2” Förmånsrätt till betalning är särskild eller allmän. Särskild förmånsrätt gäller vid utmätning och konkurs samt avser viss egendom. Allmän förmånsrätt gäller endast vid konkurs och avser all egendom som ingår i gäldenärens konkursbo...”

§ 4:2 ”...handpanträtt och rätt att kvarhålla lös egendom till säkerhet för fordran (retentionsrätt)...”

³⁶ Förmånsrättslag (1970:979) §§ 9, 14, 15, 18.

³⁷ Malmström & Agell, 2001:205.

³⁸ Förmånsrättslag (1970:979) §§ 9, 14, 15, 18.

³⁹ Malmström & Agell, 2001:205.

⁴⁰ Förmånsrättslagen (1970:979) §§ 2, 15.

⁴¹ Förmånsrättslagen (1970:979) §§ 3a-9.

§ 4a ”Förmånsrätt följer med försäkringstagares och andra ersättningsberättigades fordran på grund av försäkringsavtal hos försäkringsgivare...”

§ 6 ” Förmånsrätt i fast egendom följer med...”

§ 6:2 ”... inteckning i egendomen.”

§ 7:3”... inteckning i tomträten”

§ 8”Utmätning ger förmånsrätt i den utmäta egendomen”.

Av dessa citat kan utläsas att särskild förmånsrätt omfattar handpant, försäkringsavtal, pant i fast egendom, inteckning av tomträtt samt utmätning.

4.4 Allmän förmånsrätt

Fordran med allmän förmånsrätt är ej begränsad till viss egendom som i fallet med särskild förmånsrätt, utan omfattar all gäldenärs egendom⁴². Samtliga fordringar med allmänna förmånsrätter innehar inbördes lika rätt och delar på den egendom som kvarstår efter det att fordringar med särskild förmånsrätt mottagit sin utdelning. Med andra ord, jämfört med fordringar med särskild förmånsrätt konkurrerar samtliga fordringar under allmän förmånsrätt inbördes om samma del av egendomen då de innehar lika inbördes rätt.⁴³

Kostnader vilka omfattas av allmän förmånsrätt:

§ 10:1 ”... den kostnad som borgenär haft för försättande av gäldenären i konkurs...”

§ 10:2 ”... arvode och kostnadsersättning till rekonstruktör enligt lagen (1996:764) om företagsrekonstruktion...”

§ 10:10 ”... ersättning för uppdrag att fullgöra sådan revision som är föreskriven i lag eller annan författning...”

Kostnader vilken faller under allmän förmånsrätt kan utläsas av citaten vara konkurskostnad, rekonstruktionskostnad samt revisionskostnad.

⁴² Förmånsrättslag (1970:979) §2.

⁴³ Förmånsrättslag (1970:979) §14.

Allmänna fordringar regleras i Förmånsrättslagen (19970:979) §§10- §19⁴⁴.

§ 11 ” Allmän förmånsrätt följer därefter med företagsinteckning. Förmånsrätten gäller i 55 procent av värdet av den egendom som återstår sedan borgenärer med förmånsrätt enligt 4, 4a, 6-8, 10 och 10a §§ har fått betalt”

§ 14 ”Fordringar med allmän förmånsrätt enligt samma paragraf har inbördes lika rätt...”

§ 15 ”Särskild förmånsrätt har företräde framför allmän förmånsrätt...”

4.5 Reformen medförde förändringar

Den 1 januari 2005 skedde en förändring inom förmånsrättsreglerna. Propositionen 2002/03:49 vilken antogs av riksdagen och vilken förändringarna baseras på, uppmärksammade förslag på förändringar inom förmånsrättslagen. Förändringarna bestod av olika delar. En av förändringarna var att lagen om företagsinteckning skulle ersätta lagen om företagshypotek. Användandet av inteckning som säkerhet skulle endast motsvara 55% av all gäldenärs egendom efter det att de med särskild förmånsrätt fått sitt då företagsinteckning omfattas av allmän förmånsrätt.⁴⁵ Det kan jämföras mot den tidigare gällande lagen om företagshypotek då säkerheten motsvarade hela 100% samt var en särskild förmånsrätt⁴⁶.

Lag om företagsinteckning (2003:528)

§ 11 ”... Förmånsrätten gäller i 55% av värdet av den egendom som återstår sedan borgenärer med förmånsrätt enligt 4, 4 a, 6-8, 10 och 10 a §§ har fått betalt”

De paragrafer vilka räknas upp i §11 behandlar fordringar som omfattas av särskild förmånsrätt. Andra förändringar som trädde ikraft var avskaffandet av förmånsrätter för skatter och statliga avgifter. Även förändringar inom lönegarantin genomfördes med denna reform.⁴⁷

Med dessa förändringar som bakgrund skapades frågan *Vad är positivt/negativt med lagförändringen?* till intervjumallen

⁴⁴ Förmånsrättslag (1970:979) §§ 10-19.

⁴⁵ Proposition 2002/03:49.

⁴⁶ Ulrik Kängström, Handelsbanken, 20051108.

⁴⁷ Proposition 2002/03:49

4.6 Pecking-order teorin

Pecking-order teorin är en tes av Myers vilken tar upp hur finansiering sker inom företag. Denna teori tar upp tre olika steg av alternativ till finansiering. I första hand använder sig företagen av interna medel till investeringar. Dessa interna medel kan vara tidigare vinster som blivit kvar inom företaget. Om de interna medlen inte räcker till för de tänkta investeringarna är nästa steg i Pecking-order teorin att vända sig till externa finansieringsalternativ. Främst tar företagen lån och då i första hand lån med högst säkerhet. Traditionella lån är att föredra i dessa fall då de innebär en lägre risk för företaget. Om dessa lån skulle vara otillräckliga för att täcka finansieringsbehovet vänder sig företagen enligt Pecking-order teorin i tredje hand till andra ägare. Anledningen att företagen i sista hand vänder sig till andra ägare är att detta alternativ är dyrare.⁴⁸

4.7 Kännedom kring reformen

Studier har visat på en utbredd okunskap gällande de nya reglerna inom förmånsrätt⁴⁹. Endast hälften av respondenterna uppgav att de hade kännedom om reformen som medförde lagförändringar vilken medförde förändringar⁵⁰.

Denna höga okunskap bland företagen vad gäller den nya reformen kan leda till att fler företag eventuellt kommer att möta problem när bankerna ser över sina företagslån. Ovissheten visar på en otillräcklig informationsdelgivning från regeringens sida.⁵¹ Orsaker till denna ringa kännedom kan även härledas till den modesta mediebevakning som detta ämne erhållit. Ytterligare en förklaring kan vara att den förväntade förändringen ej ägt rum vid tidpunkten av undersökningen då de nya reglerna började gälla den 1 januari 2005.⁵² Undersökningen visar en högre kunskapsnivå hos de medelstora företagen till skillnad från småföretagen, vilka visar på en större okunnighet inom ämnet. Sveriges företagande består nästan uteslutande av små och medelstora företag, vilket innebär att situationen där dessa företag möter problem är allvarlig.⁵³ Ett starkt statistisk samband mellan ha vetskap kring den nya reformen och att ha blivit påverkad av de nya reglerna belyses. Troligtvis har bankerna erhållit den roll som informatör till företagen, vilket gjort att information av de ökade kraven erhålls när ett företag blivit drabbat. Flera företag var vid tidpunkten av denna undersökning ännu lyckligt ovetande gällande dessa nya förändringar om ökade krav, vilket kan medföra ett olyckligt slut vid kontakt med bank.⁵⁴

⁴⁸ Copeland, Weston, Shastri, *Financial Theory and Corporate Policy*, 2005:601ff

⁴⁹ Studie: Svenskt Näringsliv 2004:4

⁵⁰ Studie: Västerbottens handelskammare 2004:6

⁵¹ Studie: Svenskt Näringsliv 2004:4

⁵² Studie: Västerbottens handelskammare 2004:6

⁵³ Studie: Svenskt Näringsliv 2004:1

⁵⁴ Ibid. 2004:4

Med detta till bakgrund har frågan *Känner ni till den nya förmånsrättslagen* vuxit fram. Med arbetets urval skall respondenterna känna till förändringen men frågan är hur väl de egentligen känner till den. Vet de lika mycket de uppger sig veta.

4.8 Bankens kreditgivningssituation

Med bankernas försämrade position som borgenär vid en insolvenssituation har deras arbetsmetoder förändrats. Efter reformens införande ökade banker sina krav på säkerhet hos sina kunder, eller att deras kunder skulle sätta in ytterligare kapitalinsats. De situationer då det ej är möjligt erbjuder bankerna andra alternativ, factoring eller leasing. Vid factoring tar bankerna över kundernas fakturor och sköter ekonomin. Ett annat alternativ är leasing, att banken besitter äganderätten till exempelvis företagets maskiner för att sedan leasa dem till företaget.⁵⁵

4.9 Företagens position med reformen

Småföretag idag är i behov av finansiering. Det kan bero på utbyggnad, större inköp eller kanske ett generationsskifte⁵⁶. Majoriteten av tillfrågade bankchefer förutspår en ökad utlåning under år 2005, medan en del bankchefer menar att utlåningen kommer att stanna på en oförändrad nivå. Ingen av dem förutspår en minskad utlåning till företagen.⁵⁷ Problem kan dock uppstå vid kreditgivningssituationer gällande finansiering av dessa investeringar. Problemen gällande finansiering tenderar att vara mer utbredd ute på landsbygden, vilket kan bero på värdet av fastigheter är lägre värderat jämfört med fastigheter i storstäderna. Utöver svårigheter med finansiering med kredit uppdragas ännu ett problem. Bankerna säger upp existerande krediter, försämrar lånevillkor och leder företagen till alternativ finansiering, vilket tenderar att bli dyrare för företagen.⁵⁸

Vikten av företagande i Sverige framhävs, där små- och medelstora företag är oerhört viktiga. Bankerna har en särställning i Sverige gällande finansiering, framför allt innehar de en stark ställning gentemot mindre företagare, vilket de är väl medvetna om.⁵⁹ Vid förfrågan gällande tillväxtpotentialer svarade omkring hälften att situationen hade försämrats. Svaren varierade en del beroende på vilken bransch de verkade inom. Tillverkningsindustrin var den bransch vilken främst sett en försämring.⁶⁰ De nya förmånsrättsreglerna medför en sjunkande nyetablering av företag samt att de slår särskilt hårt mot företag på glesbygden, då deras inteckningsvärde är lågt⁶¹. Bankerna kräver alternativa säkerheter med sin sämre position vid

⁵⁵ Ulrik Kängström, Handelsbanken 20051108

⁵⁶ Små företag behöver finansiering, Dagens industri, artikelID6562953

⁵⁷ Småföretag vågar låna, Svenska dagbladet, artikel ID 9493572

⁵⁸ Små företag behöver finansiering, Dagens industri, artikel ID 6562953

⁵⁹ Studie: ITPS 2004:12

⁶⁰ Ibid. 2004:10

⁶¹ Studie: Västerbottens handelskammare 2004:1

konkurs. Ledande säkerheter som används vid kreditgivning är företagsinteckning (tidigare företagshypotek). Flertalet av näringsidkarna som använder sig av banklån har ställt företagsinteckning som säkerhet, vilket kan få stora konsekvenser vid den nya lagförändringen. Viss variation förekommer mellan olika branscher vad gäller användandet av företagsinteckning som säkerhet. Företagsinteckning är en säkerhet vilken till övervägande del används inom tillverkningsbranschen. Denna bransch är även den som har högst krav på sig gällande säkerhet.⁶² Dock visar en undersökning hur bankerna uppger hur de ser framtida kreditvillkoren som oförändrade trots reformen⁶³.

Vid förfrågan om respondenterna påverkats av bankernas ökade krav varierade svaren. De respondenter vilka uppgav att de hade påverkats hade flertalet blivit krävda på ökade säkerheter eller kapitalinsatser av banken. Ett flertal av respondenterna uppgav hur de löste de ökade kraven på alternativa finansieringssätt såsom factoring och leasing. Ytterligare en förändring är att banken har krav på ökad borgensinsats från företagarnas sida.⁶⁴

Bankerna som använder inteckning som säkerhet, vilken endast kan uppgå till 55% av värdet, skapar problem för företagare som får vända sig någon annanstans för finansiering. Den nya lagen innebär att bankerna har givits möjlighet att se tillbaka på redan existerande krediter och omvärdera dem, vilket ej slår bra ut för företagarna och går emot reformens syfte. De banker vilka huvudsakligen riktar sig till småföretag tar avstånd från de nya reglerna. Den nya situationen medför att bankerna förutspår en ökning av användandet av factoring som finansieringsalternativ. Reformens syfte är välmenande, dock saknar den en ordentlig konsekvensanalys gällande problemet och eventuella nya problem⁶⁵. Med den negativa påverkan på små- och medelstora företag har kraftig kritik framförts gällande reformen. Åtgärd som svar till denna kritik är att återgå till 100% av företagsinteckningarna från nuvarande 55%.⁶⁶

De förändringar vilka reformen medförde var riktade mot bankerna, dock riktade bankerna i sin tur dessa förändringar vidare till låntagarna. Detta ledde till att reformen medförde oro för små- och medelstora företag. Förändringen av företagshypotek till företagsinteckning samt förändringen i förmånsrätten medförde kreditvårigheter för dem. Oron som förutspåddes förverkligades. Flera företag har mötts med ökade krav då bankerna omprövar krediter, speciellt företag med företagshypotek som krediter.⁶⁷

⁶² Ibid. s.7ff

⁶³ Studie: Almi 2005:15

⁶⁴ Studie: Västerbottens handelskammare 2004:8

⁶⁵ Småföretagare rasar mot nya låneregler, dagens industri, artikel ID 4034268.

⁶⁶ De nya förmånsrättsreglerna missgynnar små och medelstora företag, www.bankforeningen.se.

⁶⁷ Ibid.

En annan sida av reformen visar på hur situationen av den förväntade dramatiken uteblev och utvecklingen kvarblev stabil. De nya förmånsrättsreglerna förändrade inte kreditgivningen i den grad som förväntades, vilket alltså medfört en relativt oförändrad creditsituation för småföretagen.⁶⁸

Förvånansvärt fler än förväntat av respondenterna var nöjda med den kreditgivning som banken tillhandagav. Med undantag för de företag vilka ej använder bankkredit uppger en klar majoritet att de är tillfredsställda vad gäller bankernas kreditgivning. De lite större småföretagarna visade på en högre tillfredsställelse än de mindre. Var femte företagare saknade bankkrediter vilket tyder på att andra finansieringsmetoder använts, till exempel via privata medel eller andra finansiärer. Geografiskt sett visar olika län olika grad av tillfredsställelse, dock är variationen marginell.⁶⁹

Med företagens växande problem har intresset växts hur företagen agerar gentemot förändringen och vad de anser om den. Därav har följande frågor uppkommit; *Hur bemöter ert företag förändringarna, hur påverkar den ert företag samt vilka åtgärder har ert företag tagit gentemot förändringarna?*

4.10 Kreditomprövning

Syftet med regeringens reform var väl menat, dock fick den oväntade efterföljder. Bankerna påbörjade omprövning av tiotusentals av sina företagskunder med reformens instiftande.⁷⁰ Omprövningen gällde främst de företag vilka vilat tungt på säkerhet som företagshypotek⁷¹. Banken krävde alternativa säkerheter av företagen, vilket kan vara svårt för även välmående företag att klara av. Bankernas agerande med ökade krav på företagen medförde inskränkning av nyföretagandet samt nyinvesteringar, vilket medför en negativ trend inom arbetsmarknaden i Sverige. Den process som reformen medfört kan, i motstridighet till syftet med reformen, leda till ökade konkurser.⁷² En studie hävdar att lånebehovet kommer att öka till följd av behov av investeringar⁷³.

Från företagens sida har det uppmärksammats hur tre av tio småföretag med banklån upplevt ökade krav på säkerhet från banken det senaste året. Av dem som upplevt ökade krav har sex av tio menat på att det medfört problem för det egna företaget. Dessa problem har inneburit en hindrande effekt av tillväxt och utveckling. Till antalet drabbade företag handlar det om omkring 120 000 stycken, ett antal som beräknas växa.⁷⁴ Omprövning av bankkrediter är

⁶⁸ Studie: Företagarna 2004:1,6.

⁶⁹ Ibid. 2004:4.

⁷⁰ Studie: Svenskt näringsliv 2004:1

⁷¹ De nya förmånsrättsreglerna missgynnar små och medelstora företag, www.bankforeningen.

⁷² Studie: Svenskt näringsliv 2004:1

⁷³ Studie: Almi 2005:4

⁷⁴ Studie: Svenskt näringsliv2004:3

något som uppmärksammats av flera undersökningar. Senare undersökningar visade på en ökad kreditomprövning hos bankerna av småföretag jämfört med tidigare⁷⁵. Senare undersökning visar på hur ungefär en femtedel av respondenterna fått sin kredit omprövad av sin bank och mottagit ökade krav på säkerheter och/eller kapitalinsatser⁷⁶. Jämfört med tidigare var det en marginell ökning. Detta relativt låga tal kan visa på hur den förväntade dramatiken vid kreditgivning uteblev.⁷⁷ Småföretagen är de vilka främst drabbats av ökade krav från bankerna.⁷⁸ Tillverkningsbranschen är den bransch vilken drabbats hårdast med att genomgå omprövning av banken med ökade krav som följd. Endast en marginell andel av respondenterna var tveksamma eller ovetande huruvida de blivit omprövade av banken.⁷⁹ För företagarna har omprövning inneburit ett ökat risktagande med ökade krav på säkerhet, kapitalinsats eller borgen. Omprövning har främst berört mindre företag, medan de större företagen ej påverkats i samma utsträckning.⁸⁰ Kreditomprövningarna har lett till att nära hälften av respondenterna uppger att situationen är förbättrad, medan ett färre antal uppger en försämrad position. En senare undersökning visar på en minskad förbättring samt en ökad missnöjdhet.⁸¹

Med omprövning av krediter skapades ett intresse av att se hur företagens kapitalstruktur såg ut. Även om urvalet var så att företagen skulle ha lån, är det intressant att se huruvida kännedomen och åsikter skiljer sig jämfört med deras kapitalstruktur skiljer sig. Därav frågan *Hur ser kapitalstrukturen ut i ert företag?*

4.11 Alternativa finansieringsmetoder

Reformen med förändrade förmånsrättsregler har medfört ett kraftigt minskat intresse för bankernas önskan att ta på sig lånerisker. Samtidigt är flera av företagarna ovilliga att överge en del av sitt ägande i firman, vilket gör att de blir tvungna att vända sig någon annanstans för finansiering. Denna företeelse har lett till att Sveriges kreditinstitut har erhållit en ökad aktivitet i form av företag kontaktat dem för finansiering när banken avslagit deras kreditönskan.⁸²

Meningen med reformen var att underlätta för företagsrekonstruktion. Att kreditgivning skulle fokusera på lönsamhet, insolvenssituationen sker mer skyndsamt och att de borgenärer som ej är prioriterade får bättre utdelning vid konkurs. Däremot har bankerna använt denna reform till att förändra den egna säkerhetsstrukturen. Syftet med reformen var ej att stödja bankernas omprövningsmöjligheter, vilket gjort att negativa effekter uppkommit med införandet av

⁷⁵ Studie: Företagarna 2004:6

⁷⁶ Studier: ITPS 2004:8

⁷⁷ Studie: Företagarna 2004:6

⁷⁸ Studie: ITPS 2004:7

⁷⁹ Ibid

⁸⁰ Studie: ITPS 2004:8

⁸¹ Studie: Företagarna 2004:1

⁸² Kreditföreningar stärks, Dagens industri, artikel ID 6482720

reformen då den använts till det den ej var menat till. Bankerna omprövade sina kunder och i flera fall erbjudit dem möjlighet till factoring eller leasing. Detta är alternativ som banker önskat införa länge då det innebär stor lönsamhet för dem men funnit motstånd bland flera tjänstemän.⁸³ Den nya konkurslagen har medfört svårigheter för nya aktörer att inträda och erhålla krediter från banker. Bankerna föredrar idag fakturabelåning vid kreditgivning. De innehar dock ej den kunskap och rutiner för belåning till utländska och elektroniska fakturor.⁸⁴

Vid förfrågan gällande alternativa finansieringsalternativ till bankfinansiering uppgav omkring hälften av respondenterna att alternativ saknas. Detta gällde främst småföretag.⁸⁵ De nya förmånsrättsreglerna har medfört en ökning av alternativa finansieringsmetoder⁸⁶. Alternativa metoder för banken att begära ökade säkerheter kan vara att erbjuda finansiering via leasing eller factoring till företag⁸⁷. Dessa alternativ medför att bankerna försätts i en bättre situation då de ger dem bättre säkerhet då dessa alternativ ses som så kallad handpant. Denna lösning kan göra att bankerna ej begär ökad säkerhet eller ökad kapitalinsats. Av samtliga respondenter har omkring en tredjedel uppgivit hur de blivit erbjudna möjligheten till factoring, dock representerar de medelstora företagen majoriteten för denna andel och signifikant mindre andel kan relateras till småföretagen. Denna företeelse kan förklaras med att factoring kräver ett jämt och relativt högt flöde med fakturor. Eftersom till exempel värdet på fastigheter är lägre i stödområden är det mest frekvent förekommande där jämfört med i storstäderna.⁸⁸ Erbjudande om leasing eller factoring varierar mellan olika branscher. Tillverkningsbranschen är den bransch vilken främst blivit erbjuden alternativ som leasing/factoring, medan handeln och tjänstenäringen hamnar på en stark andraplats. Nära hälften av de tillfrågade medelstora företagen inom tillverkningsbranschen hade blivit erbjudna möjlighet till factoring. Denna fördelning av andelen kan förklaras av hur tillverkningsbranschen är en bransch som investerar i maskiner i sin verksamhet.⁸⁹

Med detta som underlag har frågan *Hur kan ert företag minimera sin risk vid kapitalanskaffning?*

4.12 Vad kreditomprövningen beror på enligt företagen själva

Enligt företagen beror förändringarna gällande kreditomprövning på olika faktorer, dock uppgav omkring hälften att bankernas ändrade regler var orsak till de ökade kraven. En femtedel uppgav hur de trodde att bankernas ökade krav berodde på företagets finansiella situation. En lika stor andel av respondenterna uppgav hur de ej trodde att det berodde på vare

⁸³ Studie: ITPS 2004:12

⁸⁴ Ny konkurslag slår mot mindre företag, Dagens industri, artikel ID 6390450

⁸⁵ Studie: ITPS 2004:11

⁸⁶ Småföretag vågar låna, Svenska dagbladet, artikel ID 9493572

⁸⁷ Ibid. s. 9

⁸⁸ Studie: ITPS 2004:9

⁸⁹ Ibid.

sig bankens förändrade situation eller företagets finansiella situation. Endast en marginell svarade att de antog att båda dessa alternativ var orsaken, både bankens ändrade regler samt företagets finansiella situation.⁹⁰ Huruvida det finns en koppling mellan bankernas ökade krav och reformen är osäkert då en djupgående undersökning om orsakerna till förändringen ej genomförts⁹¹.

4.13 Underlättande faktorer för småföretag

Olika faktorer som skulle underlätta för småföretagarna uppmärksammas i tidigare studier. Bland annat torde de potentiella vinsterna som eget företagande medför vara högre jämfört med idag. Att gå från en anställning till eget företagande är ett riskfyllt agerande. Risken borde balanseras upp med den förtjänst som kommer i samband med eget företagande. Utöver det är skattesystemet uppbyggt på ett missgynnande vis ur företagarnas perspektiv, vilket torde förändras snarast. Dessutom anser organisationen Företagarna att förutsättningarna för yngre företagare borde förbättras. Ett förslag om beskattning på periodiseringsfonder motsträvar detta ändamål. Reavinstbeskattning skall kunna skjutas framåt vid försäljningar av hel eller delar av företag. Till slut borde förmögenhetsskatten avskaffas då den godtyckligt slår olika hårt beroende på förmögenhet.⁹²

4.14 Förslag till åtgärder gällande reformen

Ur ett tillväxtperspektiv bör det finnas starka skäl till regelförändringar vilka medför negativa effekter för små- och medelstora företag gällande kredit- och kapitalförsörjning. Eftersom svenskarna till en övervägande är sysselsatta med företag ur denna grupp är det således viktigt att dessa skäl är oerhört starka. För tillväxsföretag är företagsinteckning som säkerhet särskilt lämpad då den är flexibel, dessutom omfattas inteckning av all lös egendom inom företaget. Utöver denna säkerhet finns alternativa finansieringsmetoder såsom leasing eller factoring. Dessa alternativ kan vara bra men har nackdelar gentemot inteckning som till exempel att det är ett dyrare alternativ för företagen.⁹³

Ett sätt att åtgärda de negativa effekterna kan vara statliga stödinsatser. Dessa stödinsatser skall endast vara en marginalinsats som komplement och ej en heltäckande åtgärd. Ytterligare stödåtgärder från staten avrådes då det ej råder brist på kapital i banksystemet. Ytterligare åtgärder som rekommenderas är en skyndsam återgång till 100% av företagsintecknings värde från nuvarande 55%. Utöver denna åtgärd önskas allt annat gällande reformen kvarstå oförändrad.⁹⁴

⁹⁰ Studie: Västerbottens handelskammare 2004:10

⁹¹ Ibid. s.15

⁹² Studie: Företagarna 2004:9

⁹³ Studie: ITPS 2004:14

⁹⁴ Ibid. s.14ff

4.15 Diskussion kring reformen

Oenighet gällande huruvida reformen skall kvarstå eller genomgå en ny förändring tillbaka till det gamla råder bland olika parter. Svenskt Näringsliv, LRF samt företagarförbundet uppmanar till förändring av reformen. De önskar återinföra full förmånsrätt för banker, vilket var situationen tidigare. Företagarna är av annan åsikt och uppmanar de nya reglerna som reformen medförde. De ser till bankernas försämrade position och den effekt de ger gällande deras motiv till konkurs. Företagarna ser till hur de nya reglerna underlättar företagsrekonstruktion för företag med problem. Emellertid uppger de att reformen medför problem vid kreditgivning, speciellt för mindre företag på glesbygden. Företagarna hänvisar till den nya reformen, att de positiva effekterna är ännu att komma. Svenskt Näringsliv motsäger detta då kreditgivningen faktiskt försämrats för företag, vilket strider mot meningen med reformen. Reformen fungerar som en hämmande effekt för tillväxten och utvecklingen.⁹⁵ En undersökning som genomförts hävdar att trots bankernas försämrade position och förändrade agerande därtill förutspås ökning av utlåning på både kort och lång sikt jämfört med tidigare.⁹⁶ En majoritet av respondenterna uppger att de nya förmånsrättsreglerna ej har påverkat utlåningen vare sig i positiv eller negativ riktning⁹⁷.

Kraftig kritik har riktats mot de nya förmånsrättsreglerna. Den förbättrade position som reformen skulle medföra för leverantörer har ej infunnit sig i den utsträckning som förväntats. Det har framkommit tvivel gällande leverantörers skydd eftersom utdelning till leverantörer uppvisar endast en marginell förbättring. Denna situation skulle kunna hänföras till bankernas ökade användning av factoring och leasing. Dessa alternativa finansieringsmetoder ger bankerna bättre ställning vid konkurs, då exempelvis maskiner eller fakturor ställs som säkerheter. Detta arbetssätt som reformen medför drabbar i större utsträckning tjänsteföretag som mestadels handlar med kontantbetalning samt nystartade företag. Ytterligare kritik riktad mot reformen är huruvida företagsrekonstruktioner faktiskt ökat med de nya förmånsrättsreglerna. De kritiska menar på att en ökning ej har skett, vilket var syftet med reformen.⁹⁸

Ackordcentralen bemötte de nya reglerna med positiva utlåtanden⁹⁹. De uppger att i nuvarande läge då bankerna ej innehar en position med särskild förmånsrätt har företagsrekonstruktion varit lättare att genomföra, vilket var syftet med de nya reglerna. Borgenärerna kommer att vara mer vaksamma över sina kunder för att i tidigt skede uppfatta signaler vad gäller obeståndssituationer. Det skulle leda till att fler företagsrekonstruktioner skulle kunna inledas i ett tidigare skede jämfört med tidigare.¹⁰⁰ Dock uppger de att antalet

⁹⁵ Företagen nobbar full förmånsrätt för banker, Dagens industri, artikel ID 6637895

⁹⁶ Studie: Almi 2005:3

⁹⁷ Ibid. s.10

⁹⁸ ...och nya lagen ifrågasätts igen, Dagens industri, artikel ID 6482721

⁹⁹ Studie: Skatteverket 2004:117

¹⁰⁰ Ibid.

Referenslitteratur

företagsrekonstruktioner ej ökat markant samtidigt som det var för tidigt att uttala en värdering gällande situationen, speciellt då övergångsregler fortfarande gällde vid aktuell tidpunkt.¹⁰¹ Reformen har även mottagit positiva reaktioner. Det hävdas att företagen ej försatts i en försämrad sits, då inget tyder på att småföretagen fått det svårare att behålla sina krediter på grund av de nya reglerna.¹⁰²

¹⁰¹ Ny förmånsrätt underlättar för rekonstruktioner, Dagens industri, artikel ID 6169387

¹⁰² Reformen gynnar företagarna, Dagens industri, artikel ID 6255139

5. Empiri & Analys

Detta kapitel presenterar en sammanställning av den egna empirin och analys för detta arbete. Empirin delas för läsvänlighets skull upp i mindre delar och varvas därefter med analys. Analysen sker utifrån den teoretiska referensramen vilken föregår detta kapitel.

5.1 Kännedom kring reformen

Enligt de intervjuer som genomförts kan det fastställas att samtliga respondenter innehar kännedom om reformen vad gäller förmånsrätten. Majoriteten av respondenterna var säkra på att de kände till att reformen ägt rum. Endast ett fåtal av respondenterna hade vaga kunskaper kring reformen.

”Ja, jag vet att någonting har ändrats... det har kommit nya regler som gör att bankerna blivit hårdare mot oss företagare...”

Samtidigt som majoriteten uppgav att de kände till reformen uppgav flera av respondenterna att de ej förstod den. De kände till reformens syfte, dock ej innebörden av den. De visste det med ord, men hade ingen djupare förståelse.

*”Jag känner till att det kommit nya regler, men inte varför egentligen...
... och det är många med mig som inte fattar detta..”*

Då målgruppen var småföretag med skuldsättning torde det visa sig i antalet av hur många som kände till den nya lagen. Även om de kände till den varierade det mellan svag och stark kännedom kring lagförändringen. En del av respondenterna kände till leverantörernas förbättrade position vid utdelning vid eventuell konkurs samt att bankernas ställning försämrats. Samtidigt som samtliga uppgav att de kände till lagförändringen uppgav flera av respondenterna att de ej förstod den. Huruvida kunskapsnivån var så hög som företagarna själva angav kan vara osäkert då förståelsen sviktade kraftigt. Detta kan resultera i kraftiga negativa reflektioner över reformen när företagen känner till den men förstår den inte.

5.1.1 Analys – Kännedom kring reformen

Till skillnad från tidigare studier framkommer det ur den egna empirin att antalet respondenter, vilka uppgav kännedom om reformen, var hög. Vid djupare diskussion i empirin framgick dock att förståelsen kring ämnet var förvånansvärt låg. Det kan ifrågasättas hur väl de känner till reformen när de samtidigt uppger en stor oförståelse vad gäller reformens syfte samt hur den verkar.

Andra studier uppmärksammar hur den låga kännedomen kan bero på otillräcklig information från regeringen samtidigt som mediebevakningen kring ämnet varit låg. Detta har lett till företagets dåliga insikt, kännedom och förståelse till reformen. Ur den egna empirin framgår det hur företagen ej erhållit tillräckligt med information i och med att förståelsen kring reformen är så pass dålig. Respondenterna visade även en ovilja till att se hur reformen påverkar dem och därmed en ovilja till åtgärder. Eftersom företagen enligt en studie uppger hur de tror reglerna kommer att förbli oförändrade tyder det på en stor oförståelse bland respondenterna vad gäller reformen. Det går i linje med den egna empirin där det framkommer en förvånansvärt hög oförståelse.

5.2 Bemötande mot reformen från företagets sida

Ur den egna empirin framkom det hur företagen var dåliga på att genomföra förebyggande åtgärder gentemot reformen. Vid förfrågan om huruvida företagen bemöter de nya reglerna var svaren enhälliga. Frågan visade på stor oförmåga eller ovilja att handla i förebyggande syfte. De flesta företagen ansåg sig själva vara utom fara för att drabbas negativt av de nya reglerna. De menade på att de har en så pass bra affärsidé och hög soliditet att de var utom fara. Respondenterna uppvisade i allmänhet en stor ovilja att se problemen. Detta leder till en låg aktivitet vad gäller förebyggande arbete för att undvika dessa problem, då de ej vill erkänna att problem kan uppstå.

”Inget har ändrats... vi arbetar på som vi gjort förr. Vi har ju en bra affärsidé som ska bära oss och den ska ju hålla”

Vid frågan om hur företagen skulle agera ifall problem ändå skulle dyka upp i framtiden framkom främst två saker. De som redan drabbats bemöter de nya problemen med leasing samtidigt som en klar majoritet ej ännu stött på några sådana problem. Företagen som ej stött på problem ser ingen anledning till att agera på något speciellt sätt. Inställningen är att om inga problem finns idag så kommer det inte att dyka upp några framöver heller. De såg ingen anledning till åtgärder eller ändringar i sina arbetssätt. Respondenterna ansåg inte att något problem uppkommit i och med förändringen inom förmånsrätten, alltså behövdes det inte bemötas då de ännu inte berört dem.

Oron för eventuella framtida problem i och med lagförändringen var förvånansvärt låg oberoende vilken skuldsättningsgrad de hade. De företag med högre soliditet hänvisade till deras höga soliditet när de uppgav att förändringen ej påverkar dem. De med lägre soliditet förklarade frånvaron av oro med att de stabila affärsidéer och att de arbetade hårt inom företaget. Även kontinuerliga kontakter och relationer med banken uppgavs som ännu ett skäl till att de ej skulle få problem i framtiden.

”Nej, vi har inte gjort något åt de nya reglerna... vi är ju ett gammalt företag så vi kommer ju inte att drabbas...affärens flyter ju på”

” Nej, vi har inte tagit några åtgärder nu, vi har ju inte drabbats av de här reglerna”

De respondenter vilka hade drabbats hanterade förändringen som uppstod genom att använda sig av alternativa finansieringsmetoder. En del använde sig av säkerheter såsom leasing då kreditgivaren krävde detta. I intervjuerna framkom att banken tagit över ägandet av maskiner och att de i sin tur leasar ut maskinen till kredittagaren.

”När vi fick problem med banken så löste vi det med att banken leasade våra maskiner till oss...så idag äger alltså banken våra maskiner så vi leasar av dem..”

Detta citat kan hänföras till åtta av tolv av de tillfrågade. Samtidigt uppgav en ytterst marginell andel, två av tolv av respondenterna, att om problem skulle uppstå vid kreditgivning hos banken skulle de få avstå från investering och därmed expansion. De fann inte några alternativ till finansiering av sina eventuella investeringar.

”Om jag inte får lån så klarar jag inte av att investera...det är ju tråkigt att det ska komma till det...om jag inte kan göra investeringar så kan jag inte expandera”

5.2.1 Analys - Bemötande mot reformen från företagets sida

Ur den egna empirin framkommer det hur företagen känner en trygghet gentemot reformen idag. De ser sig inte själva vara i riskzonen för bankernas ökade krav. Denna trygghet kan härledas till hur andra studier uppmärksammar hur låg kännedomen kring reformen är. Då företagen inte känner till reformen, känner de heller till hur den kan påverka dem och i vilken utsträckning.

En tidigare studie uppger hur ökade kreditkrav från bankerna har lett till problem för företagen. Sex av tio företag uppger hur bankerna kreditomprövning lett till problem och att det hindrat dem från att växa och utvecklas. Detta styrks även av den egna empirin där det framkommer hur företag avstår från tillväxtpöjligheter och utveckling om banken avslår deras kredit. Ur den egna empirin framkommer ett högt förtroende på affärsidéer och hårt arbete, något som ej framkommer i andra studier vilka genomförts inom ämnet. Att tryggheten kommer från hårt arbete och bärande affärsidé är genomgående hos flera av företagen. En annan studie har uppmärksammat hur kreditomprövning i väsentlig del drabbat småföretag framför medelstora företag. Samtidigt som tillverkningsbranschen är den bransch som klart genomgår flest omprövningar. Den egna empirin bygger till stor del på småföretag i tillverkningsbranschen vilket kan betyda två saker. Antingen är de i riskzonen beroende på

den bransch de verkar i eller så är den trygghet de upplever verklig då de är småföretag eftersom färre småföretag drabbades jämfört med medelstora företag.

Tidigare studier påvisar småföretagens försämrade position idag, banker säger upp existerande krediter och försämrar lånevillkoren vilket leder företagen in på alternativa finansieringsmetoder, dessa metoder är ofta dyrare alternativ för företagen. Småföretag i tillverkningsindustrin är de vilka till en mycket hög andel uppgav en försämrad situation i och med reformen. Även den egna empirin framhåller företagens känsla av orättvisa vad gäller bankernas agerande. Samtidigt visar egna empirin på en utbredd trygghet i den situation de befinner sig i. De som reformen berört har löst det via leasing, vilket tydligt kan kopplas till andra studier vilket visar på detsamma. Leasing är ett alternativ till banklån vilket banken tillhandagar företagen. Detta alternativ kommer efter banklån i pecking order teorin, vilket visar på att problem har uppstått vid kreditgivning. Leasing är ett vanligt sätt för banken att lösa likviditetsproblem för företagen.

5.3 Reflektioner över lagförändringen

Till övervägande del framkom negativa reflektioner över vad de nya förmånsrättsreglerna medfört från företagets sida. Dessa negativa reflektioner har bankerna och deras nya agerande gentemot kunder vid kreditgivningssituationer till grund. Den försvarade situationen att låna pengar kan slå hårt mot flera företag då bankerna kräver ökade säkerheter. Samtidigt ser de hur bankerna generellt har höga krav på säkerheter vid kreditgivning, vilket de ser negativt på.

Det fanns vissa svårigheter med att finna positiva tankar och reflektioner med reformen, då flera av respondenterna inte såg något positivt med förändringarna, utan endast negativa reflektioner upptog deras synsätt på reformen. Två av tolv respondenter kunde inte alls se något positivt med lagförändringen då det endast var ett politiskt spel och han förstod inte lagförändringen.

”... svårt att se det positiva i det...inget positivt alls faktiskt, det är ju bara politik alltihop, förstår inte alls det här med lagförändringen.”

Sju av tolv av respondenterna uppgav en del positiva tankar angående reformen, då ur en leverantörs synvinkel, som kontrast till de negativa reflektionerna. Vid en konkursituation är numera leverantörer i en förbättrad situation jämfört med tidigare, vilket respondenterna ser positivt på. Leverantörer får dela lika med skattemyndighet och banken, vilket medför att leverantörer får mer i utdelning.

”Som leverantör är jag positiv till förändringen, jag kan få ut mer vid konkurs. Men samtidigt är det ju så att det krävs större säkerheter, det blir svårare att låna pengar, då vill kunder ha kredit hos oss och det skapar en ond cirkel.”

I egenskap av leverantör uppger en respondent hur de ser på lagförändringen som något positivt. Vid en eventuell konkurssituation besitter de en förbättrad situation och får ut mer vid en utdelning. Baksidan av denna positiva effekt är hur deras egna kunder bemöts med problem från bankerna och önskar längre kredittid hos dem, 60 dagar istället för 30 dagar. Samtidigt uppger respondenten som negativt att nyetablerade företag möter svårigheter att låna pengar.

Vad gäller huruvida företagsrekonstruktioner kommer i framtiden vara lättare att genomföra och fungera bättre är något som företagen såg dystert på. Sex av tolv respondenter uppgav att det egentligen var menat att det skulle vara lättare, men att det i praktiken nog skulle fungera annorlunda, vilket beror på bankernas agerande.

” Jag tror inte att företagsrekonstruktioner kommer att fungera bättre, snarare tvärtom. Banken kommer säkert att gå in i ett tidigt skede för att ta hand om likviditeten och på så sätt får de ut mer i ett konkursbo ”

Det samma gäller vid konkurs, baserat på bankernas agerande tror de inte att konkurser kommer att kunna undvikas med hjälp av den nya lagen. Bankerna kommer även här att involvera sig i företagens verksamhet för att förbättra sin position.

” Dom kommer inte att kunna förhindra fler konkurser med den nya lagen, det är ju så dumt att de tror det...banken kommer att gå in och ta hand om fakturorna och sköta dem i ett tidigt skede om de ser minsta tecken på att företaget börja gå dåligt. Då kan det bli väldigt svårt för företagen att vända sig ”

Det finns en utbredd misstro till reformen då bankerna kommer att utnyttja andra medel till att förbättra sin situation för att få fram sina pengar. Samtliga respondenter uppgav en misstro till bankernas agerande. Bankerna är starka aktörer som inte kommer att sky några medel för att få in sina skulder i största möjliga mån, tycks vara den allmänna uppfattningen. De tror på en motsatt effekt då bankerna går in i ett tidigt skede och tar hand om likviditeten, vilket gör det svårt för företagen att vända på sin insolvenssituation. Vid anad oro träder bankerna in i företaget och önskar sköta deras fakturor. Detta agerande av bankerna kommer även att förhindra ökningen av antalet företagsrekonstruktioner vilket var en del av syftet med reformen.

Angående reformens syfte framkommer det en stark oförståelse kring den. Flera av respondenterna uppger hur de känner till reformen fast de inte förstår den eller dess syfte. De anser att lagändringen kommer att få svårt att uppnå sitt syfte i och med bankens agerande. Bankernas agerande kommer vara så att de binder företagen på andra sätt än tidigare för att förbättra sin position. Fyra av tolv respondenter menar att syftet med reformen delvis kommer

att uppfyllas. Reformen förbättrar situation för leverantörerna och lönsamma företag samtidigt som olönsamma företag missgynnas.

”Banken binder till höger och vänster, de tänker inte avstå från sin rättighet.”

5.3.1 Analys - Reflektioner över lagförändringen

I den egna empirin framkommer en tydlig negativ inställning till reformen bland företagen. De ökade kraven från bankerna vid kreditgivning och deras nya agerande gentemot företagen är något som företagen förkastar. De är även tveksamma till reformens tillkomst då de ser förändringen endast som politiskt spel. De baserar sina negativa åsikter på bankernas agerande, vilket ej går i linje med reformens ändamål. Den marginella positiva syn som ändå framkommer angående reformen är sett ur leverantörernas synvinkel. Empirins respondenter verkar ha förstått en del av reformen, att ge leverantörerna en bättre position, vilket de ser positivt på. Men vad gäller företagsrekonstruktioner och konkurser uppger de hur de inte kan se en förändring gentemot tidigare då bankerna kommer att se till att ta sin del ändå. Det motsäger reformens syfte som är till för att undvika konkurser samt underlätta företagsrekonstruktioner.

De negativt inställda företagen får medhåll från flertalet organisationer angående reformens syfte och hur väl det uppfylls. Endast organisationen Företagarna anser att de nya reglerna förebygger konkurser och är positivt inställda till de nya reglerna. Ackordcentralen ser att genomförandet av rekonstruktion underlättas i och med de nya reglerna men att det ännu inte går att se om antalet företagsrekonstruktioner ökat.

5.4 Hur företagen agerat vid uppkomna problem vid kreditgivning

Genom den egna empirin framkommer det klart att den del av respondenterna vilka agerat i och med lagförändringen är de vilka drabbats på grund av dem. Antingen har de påverkats genom bankernas omprövning av krediter eller vid nyuppkomna creditsituationer. Vid uppkomna problem vid kreditgivning har de vilka drabbats av bankernas ökade krav på säkerhet eller kapital använt sig av alternativet leasing.

”Tack vare våra maskiner har vi löst problemet med banken...banken äger våra maskiner så hyr vi dem”

Fastän de drabbade företagen agerat vid de uppkomna problemen med banken ser de en stor orättvisa med systemet. De är beroende av kapital där bankerna spelar en avgörande roll. De ser osäkert på huruvida de skulle ställa sig om banken skulle ha nekat dem fortsatt kredit. De uppgav dock hur de var tvungna för företagets skull att ha möjlighet till kredit, vilket medfört att de även ser andra kreditinstitut som en möjlighet, även om det är ett dyrt alternativ. Tre av

tolv respondenter uppgav hur de, i fall de ej fick banklån, skulle avstå från att investera och med det avstå från möjlighet till expanderings.

”Banken vill ha högre in-teckning av oss, annars måste vi gå i borgen...hela situationen är orättvis.”

Fem av tolv respondenter uppger att det ej är aktuellt att finna andra finansieringsmetoder utöver dem de för närvarande använder, vilket vanligtvis är banklån. Respondenterna har uppger hur de ej funderat i de banorna.

”Har inte funderat så mycket på det än, det går ju bra för oss nu så det är inte aktuellt..”

Dessa fem respondenter uppger hur de ej ser någon anledning till alternativa finansieringsmetoder då de har en bra och stabil relation med banken vilket gör att de ej är i en riskzon för att hamna i onåd med banken. Samtidigt uppger de hur deras bärande affärsidé samt deras hårda arbete kommer att försäkra en bra relation med banken. Andra respondenter uppger hur de undviker risk genom att vara ett lönsamt företag och hänvisar till hur de handlar med flera olika banker för att minimera risken. Om en bank nekar dem, har de möjligheter hos de andra bankerna. Till exempel handlar de med bankerna via leasing. Banken äger företagets maskiner, vilka företaget senare leasar från banken. Med denna metod behåller de kontakten och relationen med banken och de behöver inte vända sig någon annanstans.

”Det bästa för oss är om vi kan ge banken ett trovärdigt underlag och skapa en god relation med banken genom att vara lönsamma, visa på en bra affärsidé och hårt arbete.”

Två av tolv respondenter uppger hur de ej önskar öka sin skuldsättningsgrad. Om de skulle investera i framtiden önskar de att banken ser till företagets resultat, i annat fall går de i borgen. Andra alternativ är att söka kapital via andra kreditinstitut som till exempel ALMI, då med en signifikant högre ränta på belåningen. Samtidigt erhålls svar att gamla kreditgivningsregler gäller då ett gammalt avtal mellan företaget och banken fortfarande gäller.

”Vi har företagsinteckning, i värsta fall får vi vända oss till riskkapitalbolag”

5.4.1 Analys - Hur företagen agerat vid uppkomna problem vid kreditgivning

Den egna empirin fastställer att en klar majoritet ej påverkats av de nya förmånsrättsreglerna negativt. Företagens brist på åtgärd går i linje med tidigare studie som uppger hur kopplingen mellan drabbade företag och åtgärder gentemot lagförändringen är inom företaget. De företag vilka agerat är de som påverkats av förändringen, vanligtvis genom bankens ökade krav. De drabbade företagen i den egna empirin agerade genom att skaffa alternativa säkerheter, såsom leasing. Enligt tidigare studier är leasing tillsammans med factoring vanliga finansieringsmetoder vid sidan av banklån.

En del av respondenterna uppger att de inte önskar öka sin skuldsättningsgrad. Det leder dem till alternativa finansieringsmetoder om de önskar kapital till investeringar. Detta går i linje med Pecking order-teorin då de avstår från banklån för att söka andra alternativ.

5.5 Förändring av utlåning hos bankerna

Den svenska bankföreningen uppvisar statistik gällande 2004 som kom ut maj 2005 angående storleken på bankernas utlåning. Statistiken visar endast på små förändringar gällande utlåning till näringslivet. Den förväntade dramatiska minskningen har uteblivit enligt bankföreningens statistik. Samtidigt som en minskning uteblivit framgår dock inte huruvida en eventuell ökning av utlåning till företagen uteblivit.

5.5.1 Analys – Förändring av utlåning hos bankerna

Tidigare studier har tagit upp hur den förväntade dramatiken vad gäller banklån uteblev. En studie hävdar att banklån kommer att öka under 2005 trots lagändringen. Dock kan det vara så att mycket av förändringen i och med de nya lagarna inte syns i statistiken då företagen fått tuffare villkor. Som sagt så har den förväntade minskningen förvisso uteblivit, dock kan det förhålla sig så att en ökning istället uteblivit på grund av de nya reglerna. Det kan vara troligt att så är fallet i dagens läge med låga räntor och god konjunktur så borde förutsättningarna för ökning av lån vara goda.

6. Slutsats

Nedan följer en presentation av slutsatser. Slutsatserna är uppdelade i två delar, slutsatser från empirin och tidigare studier. Kapitlet avslutas med en trovärdighetsdiskussion som bland annat behandlar källkritik, trovärdighet samt idéer till vidare forskning.

6.1.1 Slutsatser från empirin

Det har framkommit under arbetets gång med empirin att kännedomen kring reformen är väldigt hög, vilket beror på urvalet som begränsades. Samtidigt framgick det även efter diskussion med respondenterna att förståelsen kring reformen var väldigt dålig. Alla negativa tankar kring reformen som framkom kan härledas till denna stora oförståelse.

Anmärkningsvärt är hur en stor del av bortfallet i empirin som berodde just på hur företagarna ej såg sig kunniga nog för att ställa upp på intervju. Dessa kände till hur lite de visste, samtidigt har det framkommit att de som svarat på frågorna inte visste så mycket om reformen som de uppgav från första början.

Företagen ogillar bankernas nya agerande vilket de ofta refererar till när samtalet vid intervjuerna kommer in på ämnet kring reformen. Hade företagen haft bättre förståelse för reformen och dess syfte samt hur den verkar borde de inte ha refererat till bankernas agerande som brist med reformen.

Vid intervjuerna framkom ett klart mönster av hur de som blivit drabbade har förståelse kring reformen. Det förefaller som att det är först då företagen påverkas av reformen de erkänner att det finns ett problem och de sätter sig in i situationen. Ur samtal under intervjuerna framkom det hur kunskapen samt förståelsen är låg. Det borde finnas i företagets ansvar att ha en vilja att ta till sig information och lära sig de nya reglerna. Företagen måste ta eget ansvar vad gäller deras egen framtid.

Ur diskussion med respondenterna framkom negativa reaktioner kring reformen baserat på bankernas agerande. Om de hade sett att det är bankerna som agerar efter eget huvud för att se efter sina egna intressen, vilket inte var menat utan var en negativ bieffekt, kunde åsikterna ha varit annorlunda. Reformen får orättvist mycket klagomål för något den inte representerar. Trots denna stora oförståelse och negativa tankar kring reformen framkommer en förvånansvärt stor trygghet bland respondenterna vid intervjuerna. De uppger att reformen ej påverkar dem då de har en bra affärsidé och att de arbetar hårt. Det framkommer klart en stark övertro på dessa två faktorer. En bra affärsidé ska bära företaget oberoende hur de väljer att finansiera verksamheten. Affärsidén är inte en faktor som förebygger problem med reformen utan är en grund för företaget oavsett den finansiella situationen. Vad gäller hårt arbete kan

Slutsats

det vara en bra moralisk synvinkel men med dåliga förutsättningar spelar hårt arbete liten roll. Ett välmående och lönsamt företag kan kräva lite arbete medan ett dåligt fungerande företag kan kräva betydligt mer av företagaren.

Respondenterna anser att om reformen inte påverkat dem hittills behöver de inte vidta förebyggande åtgärder. Dock är det troligt att de i framtiden på något sätt kan komma att påverkas av reformen. Trots att de inte idag påverkats kan skäl finnas att vidta förebyggande åtgärder. De kan trots allt påverkas då de framöver behöver investera och är i behov av kapital eller att banken ser över villkoren för existerande lån. Vidare uppgav flera respondenter hur de ej kommer påverkas av reformen då deras företag har hög soliditet. Frågan är dock om exempelvis en maskin går sönder och de snabbt behöver kapital. Även om företaget då har en hög soliditet kan tillgångarna vara bundna på olika sätt. Det de borde ha refererat till vad gäller framtida finansieringsbehov är huruvida de har god likviditet. En hög soliditet är ej detsamma som hög likviditet.

Med en hög oförståelse och bristande kunskap leder företagen indirekt in sig själva till framtida problem. De borde förbättra sig på dessa områden för att försätta sina företag i tryggare position för framtiden. Om de blundar för problemen betyder det inte att de försvinner, utan de slår extra hårt mot dem när problemen väl kommer. De respondenter vilka uppgav att de redan påverkats av reformen har uppgett hur de löst problemen med banken. Genom en uppgörelse med banken kom de överens om att leasa företagets maskiner av banken vilka tagit över äganderätten av dem. Trots med bankernas ändrade beteende önskar de ändå behålla sina kunder. Leasing verkar vara ett frekvent förekommande alternativ för båda parterna, banken behåller sin kund och företaget slipper vända sig till ett dyrare kreditinstitut. Nackdelen med detta alternativ är vid konkurs då banken genom leasingavtalet hamnar i bättre position vid utdelning än företagets leverantörer. Om banken avslår låneansökan avstår flera småföretag från investering. Eftersom näringslivet nästan uteslutande består av små- och medelstora företag kan det innebära betydande negativa effekter inom näringslivet.

Ur intervjuerna framkommer att företagen förefaller leva i någon slags förnekelse då de inte vill kännas vid hur reformen kan skapa problem för dem. Bara för att det inte finns problem idag betyder det inte problemfri framtid. Med denna stora oförståelse tillsammans med förnekelse till eventuell påverkan kan det vara svårt att se hur många som faktiskt är i farozonen till att drabbas. Det kan med andra ord finnas ett stort mörkertal av drabbade företag gällande finansieringsproblem. Det är möjligt att fler företag kommer drabbas i framtiden då de idag inte vidtar åtgärder eftersom de inte ser sig påverkas av reformen.

– Ur vilka aspekter påverkas småföretagen av reformen gällande förmånsrätt?

Företagen har helt klart påverkats av reformen av förmånsrätten. Bankerna har omprövat kreditsituationer för flera tiotusentals företag, vilket främst påverkat småföretagen. Omprövningarna har lett till ökade krav från bankerna med tuffare lånemarknad till följd. Detta har lett till att företagen påverkats negativt av implementeringen av reformen. Som leverantörer skulle företagen ha hamnat i bättre situation i och med reformen men på grund av bankernas motreaktion har önskade positiva effekter ej uppnåtts. Det hårdare förutsättningarna för företagen har lagt hinder för småföretagens möjligheter till utveckling och expansion.

– Vilka åtgärder har företagen vidtagit gentemot reformen?

De företag vilka ej drabbats ser ej anledning till några åtgärder då de ser sig vara utom fara. Samtidigt har de företag som drabbats löst problem med banken via leasing. Då det inte är en omöjlighet att de ännu inte drabbats kommer få problem borde de vara mer intresserade av förebyggande åtgärder för att klara sig bra i framtiden.

6.1.2 Slutsatser från tidigare studier

Flera påtryckningar har gjorts vad gäller reformens vara eller icke vara. Vissa organisationer vill riva upp reformen och gå tillbaka till ursprunget med 100% företagshypotek. Andra organisationer ser positivt på reformen på längre sikt och vill således behålla reformen. Företagen själva anser reformen vara oduglig med vissa undantag gällande leverantörers position. Eftersom problemet med reformens implementering kan härledas till bankernas agerande för att minska deras egen risk kan en kompromiss av de önskade åtgärderna vara lösningen. Istället för att ta bort reformen eller att ha kvar den som idag kan reformen utvecklas och modifieras för att förhindra att bankerna förhindrar underlättande av rekonstruktion och förhindrande av konkurs. Regeringen bör hitta en lösning som gör att bankerna inte kan åsidosätta syftet med reformen vilket de gör idag genom leasing och factoring.

Vad gäller reformen och hur den påverkar bankernas volym av utlåning till företagen är det svårt att dra några slutsatser. Enligt statistik ligger volymen av utlåning på en jämn nivå och har alltså inte minskat som befarat. Dock kan det förekomma ett mörkertal i form av utebliven ökning av utlåning samt att lånevillkoren blivit tuffare från bankernas sida. Som läget ser ut idag med låga räntor och god konjunktur borde förutsättningar för en ökad utlåning föreligga då företagen då har goda möjligheter till investeringar och expansion. Möjligen kan en volymförändring av utlåning komma framöver då de nya reglerna hunnit sätta sig.

6.2 Trovärdighetsdiskussion

I avsikt att förhöja trovärdigheten för detta arbete har vissa åtgärder genomförts. Dessa presenteras i följande stycke.

En viktig del i arbetet har varit att utmed arbetets gång agera självkritiskt och fortlöpande föra diskussioner vad gäller de metoder och källor som valts för arbetet samt huruvida metoderna varit de bästa. En åtgärd som vidtagits var att genomföra testintervjuer för att få fram så bra intervjuer som möjligt och därmed öka tillförlitligheten i empirin. Vidare har intervjuerna genomförts via fri diskussion från respondentens sida, dock med förutbestämda frågor som riktlinje. Intervjuaren har ej påverkat respondenten och dess åsikter kring reformen utan utövat minsta möjliga styrning av respondentens uttalanden. Dessutom har de referenser som använts i så hög utsträckning som möjligt varit ursprungskällorna för att komma så nära källorna som möjligt. Eftersom ursprungskällor är att föredra har vi sökt efter dessa i största möjliga utsträckning.

I arbetet har även en studie använts gjord i västerbottens län som ligger utanför avgränsningsområdet vad gäller empiri, vilket kan påverka analysen. Emellertid framgick inte någon väsentlig skillnad mellan länen i olika studier samt att västerbottens handelskammare studie uppvisade liknande resultat som andra studier vilka geografiskt var heltäckande för Sverige. Av den anledningen gjordes valet att ta med denna studie att utgöra underlag till arbetets egna analys.

Arbetet ska se förmånsrättsreglerna ur småföretagarnas perspektiv, dock ser Almis studie som använts i detta arbete reformen ur bankens synvinkel. Denna studie har ändock använts för att kunna presentera ett bredare informationsfält i arbetet för läsaren.

För att svara på frågeställningarna under frågeformuleringen genomfördes tio telefonintervjuer. Det är alltid osäkert vad som skulle ha framkommit under den elfte eller kanske tjugonde intervjun. Dock uppnåddes informationsmättnad under intervjuerna och inget nytt tillkom i de senare intervjuerna. Samtidigt kan det hävdas att det hade varit mer fördelaktigt att genomföra personliga intervjuer framför via telefon vilket var fallet i detta arbete. Slutsatserna kanske hade blivit djupare mer insikt om hur småföretagarna har det idag med lagförändringen. Dock kan det diskuteras hur stort bortfallet hade blivit om intervjuerna hade genomförts genom personliga möten med företagen med hänsyn till deras tidsbrist.

7. Referenser

Litteratur

- "Bank och finansstatistik 2004 maj 2005", www.bankforeningen.se, 20051207
- Copeland, Weston, Shastri, 2005, *Financial theory and corporate policy*
- Delrapportering av uppdraget att utvärdera förmånsrättsreformens olika effekter, ITPS 2004
- "de nya förmånsrättsreglerna missgynnar små och medelstora företag" - www.bankforeningen.se, 20051107
- Effekter av förändrad förmånsrätt, Västerbottens handelskammare 2004
- Företagens kreditsituation, Företagarna 2004
- "Förmånsrätt", www.rsv.se/kronofogden/konkurs/formansratt.html, 20051107
- Förmånsrätt, Proposition 2002/03:49, 20051105
- Förmånsrättslag (1970:979), 20051105
- Hellblom Ola, *Företagarna nobbar full förmånsrätt för banker*, Dagens industri, artikel ID 6637895, 20051120
- Holme Solvang, 2001, *Forskningsmetodik*, Studentlitteratur Lund
- Jeppsson Arnold, *Småföretagare rasar mot nya regler*, Dagens industri, artikel ID 4034268, 20051120
- Konsekvenser av de nya förmånsrättsreglerna, Skatteverket 2004
- Låneindikator, ALMI 2005
- Malmström & Agell, 2001, *Civilrätt*, Liber Ekonomi
- Margaretha Levander, Ny förmånsrätt underlättar för rekonstruktioner, Dagens industri, artikel ID 6169387, 20051120
- Martinger, 1998, *Norstedts Juridiska Ordbok*, Norstedts juridik AB, fjärde upplagan
- Munkhammar Viktor, *Ny konkurslag slår mot mindre företag*, Dagens industri, artikel ID 6390450, 20051120
- ...och nya lagen ifrågasätts igen, Dagens industri, artikel ID 6482721
- Reformen gynnar företagarna, Dagens industri, artikel ID 6255139, 20051120
- Små företag behöver finansiering, Dagens industri, artikel ID 6562953, 20051120
- Småföretag om förmånsrättslagen, Svenskt Näringsliv 2004
- Småföretag vågar låna, Svenska dagbladet, artikel ID 9493572, 20051120
- Sveriges lagar, 2002
- Urban Hallén, *Kreditföreningar stärks*, Dagens industri, artikel ID 6482720, 20051120

Intervjuer

- Aronsson Kurt, 20051213, Eric Jahrsten AB, ekonomichef
- Bergström Lennart, 20051122, Carmel Pharme AB, ekonomiansvarig
- Bäckstrand Gunnar, 20051207, HGB Backstrand AB, ansvarig
- Dahl Bengt, 20051208, Allmek verkstad i Göteborg, VD
- Engelbrektsson Kurt, 20051213, DLS Svenska AB, ansvarig
- Johansen Lena, 20051122, AB Tollor, ekonomiansvarig

Referenser

Johansson Ulrika, 20051212, Bosch Security Systems AB, ekonomiansvarig

Klevbrant Adriana, 20051212, AA International AB, ekonomiansvarig

Larsson Peter, 20051128, Carl Larssons Mekaniska Verkstad AB, VD

Mill Sanna, 20051129, Elator AB, ekonomiansvarig

Månesköld Jan, 20051130, Siljans Plastfabrik AB, ansvarig

Svensson Tryggve, 20051129, Nya Tre punkter AB, VD

Muntliga källor

Gandy Margaretha, 20050907, Telefonsamtal, journalist, Dagens Industri

Kängström Ulrik, 20051108, Personligt möte för samtal, Tjänsteman företagskredit, Handelsbanken

8. Bilagor

8.1 Bilaga 1 Förmånsrättslag

SFS nr: 1970:979

Departement/myndighet: Justitiedepartementet L2

Rubrik: Förmånsrättslag (1970:979)

Utfärdad: 1970-12-17

Ändring införd: t.o.m. SFS 2005:1048

Inledande bestämmelser

1 § Vid utmätning eller konkurs har borgenärer inbördes rätt till betalning enligt denna lag. Föreskrift om lika rätt till betalning innebär att varje borgenär får betalt i förhållande till sin fordran.

I fråga om företräde till betalning vid utmätning av lön gäller särskilda bestämmelser. Lag (1995:302).

2 § Förmånsrätt till betalning är särskild eller allmän. Särskild förmånsrätt gäller vid utmätning och konkurs samt avser viss egendom. Allmän förmånsrätt gäller endast vid konkurs och avser all egendom som ingår i gäldenärens konkursbo.

Förmånsrätt omfattar även ränta i den mån ej annat är föreskrivet.

3 § Förmånsrätt består, även om fordringen överläts eller tas i anspråk genom utmätning eller på annat sätt övergår till annan. Lag (1995:302).

Särskilda förmånsrätter

3 a § Förmånsrätt följer med fordran mot ett emittentinstitut som innehavare av skuldförbindelser utgivna enligt lagen (2003:1223) om utgivning av säkerställda obligationer har till följd av innehavet eller som motparter i derivatavtal träffade enligt den lagen har till följd av avtalet.

Bilaga

Förmånsrätten gäller i den egendom och i den omfattning som anges i 4 kap. 1 § samma lag. Lag (2004:572).

4 § Förmånsrätt följer med

1. sjöpanträtt och luftpanträtt,
2. handpanträtt och rätt att kvarhålla lös egendom till säkerhet för fordran (retentionsrätt), panträtt på grund av registrering eller underrättelse enligt lagen (1998:1479) om kontoföring av finansiella instrument samt panträtt på grund av registrering enligt lagen (2003:113) om elcertifikat,
3. panträtt på grund av inteckning i skepp eller skeppsbygge eller i luftfartyg och reservdelar till luftfartyg,
4. registrering av båtbyggnadsförskott enligt lagen (1975:605) om registrering av båtbyggnadsförskott. Lag (2003:115).

4 a § /Upphör att gälla U:2006-01-01/

Förmånsrätt följer med försäkringstagares och andra ersättningsberättigades fordran på grund av försäkringsavtal hos försäkringsgivare i den egendom och i den omfattning som anges i 7 kap. 11 a § försäkringsrörelselagen (1982:713) och 5 kap. 11 § lagen (1998:293) om utländska försäkringsgivares verksamhet i Sverige. Lag (1999:605).

4 a § /Träder i kraft I:2006-01-01/

Förmånsrätt följer med försäkringstagares och andra ersättningsberättigades fordran hos försäkringsgivare i den egendom och i den omfattning som anges i 7 kap. 11 a § försäkringsrörelselagen (1982:713) och 5 kap. 11 § lagen (1998:293) om utländska försäkringsgivares och tjänstepensionsinstitutets verksamhet i Sverige. Lag (2005:1048).

5 § Har upphävts genom lag (2003:535).

6 § Förmånsrätt i fast egendom följer med

1. fordran som enligt lag är förenad med förmånsrätt enligt denna punkt,
2. inteckning i egendomen.

7 § Förmånsrätt i tomträtt följer med

1. fordran på avgäld i anledning av upplåtelsen som ej förfallit till betalning tidigare än ett år innan utmätningen ägde rum eller konkursansökningen gjordes,
2. fordran som enligt lag är förenad med förmånsrätt enligt denna punkt,

Bilaga

3. inteckning i tomträtten.

8 § Utmätning ger förmånsrätt i den utmätta egendomen. Lag (1994:471).

9 § Särskilda förmånsrätter gäller inbördes efter paragrafernas följd och efter den i 3 a-7 §§ angivna numreringen.

Förmånsrätt enligt 4 § 3 har dock företräde framför förmånsrätt enligt 4 § 2 på grund av annan retentionsrätt än som avses i 3 kap. 39 § sjölagen (1994:1009).

Förmånsrätt på grund av utmätning har företräde framför förmånsrätt på grund av inteckning, vilken har sökts samma inskrivningsdag som ett ärende angående anteckning om utmätningen har tagits upp eller senare.

Utmätning ger företräde framför senare utmätning av samma egendom, om inte annat följer av 4 kap. 30 § andra stycket eller 7 kap. 13 § utsökningsbalken. Utmätning för flera fordringar på en gång ger lika rätt om inte något annat följer av 7 kap. 14 eller 16 § utsökningsbalken. Om det inbördes företrädet i övrigt mellan fordringar med samma slag av förmånsrätt finns för vissa fall särskilda bestämmelser. Lag (2004:572).

Allmänna förmånsrätter

10 § Allmän förmånsrätt följer med

1. den kostnad som borgenär haft för försättande av gäldenären i konkurs och för beslut att ett dödsbos egendom skall avträdas till förvaltning av boutredningsman samt begravnings- och bouppteckningskostnader när gäldenären avlidit före konkursbeslutet,

2. arvode och kostnadsersättning till rekonstruktör enligt lagen (1996:764) om företagsrekonstruktion, tillsynsman enligt nämnda lag eller konkurslagen (1987:672) eller förordnad boutredningsman, om fordringen avser tid inom sex månader innan konkursansökningen gjordes eller därefter,

3. kostnad för särskilda åtgärder som under den tid som nämnts under 2 vidtagits med rekonstruktörens eller tillsynsmannens godkännande eller av boutredningsmannen och uppenbart varit till borgenärernas bästa,

4. andra fordringar som grundar sig på avtal som gäldenären med rekonstruktörens samtycke träffat under en företagsrekonstruktion enligt lagen om företagsrekonstruktion.

Förmånsrätt enligt första stycket 1 3 gäller endast i den mån beloppet med hänsyn till omständigheterna är skäligt. Lag (1996:769).

10 a § Allmän förmånsrätt följer därefter med fordran på ersättning för uppdrag att fullgöra sådan revision som är föreskriven i lag eller annan

Bilaga

författning och för uppdrag som avser upprättande av räkenskapsmaterial till fullgörande av bokföringsskyldighet som är föreskriven i sådan ordning, i den mån ersättningen avser arbete som har utförts de senaste sex månaderna innan konkursansökningen kom in till tingsrätten. Lag (1987:694).

11 § Allmän förmånsrätt följer därefter med företagsinteckning. Förmånsrätten gäller i 55 procent av värdet av den egendom som återstår sedan borgenärer med förmånsrätt enligt 4, 4 a, 6-8, 10 och 10 a §§ har fått betalt. Lag (2003:535).

12 § Allmän förmånsrätt följer därefter med arbetstagares fordran på lön eller annan ersättning på grund av anställningen. Förmånsrätten omfattar fordringar som belöper på tiden före konkursbeslutet och inom en månad därefter. Fordringarna får inte ha intjänats eller, om lönen eller ersättningen skall bestämmas efter särskild beräkningsgrund, inte ha förfallit till betalning tidigare än tre månader innan konkursansökningen kom in till tingsrätten. Om arbetstagaren inte har kunnat nå arbetsgivaren med en uppmaning enligt 2 kap. 9 § konkurslagen (1987:672), gäller i stället den längre tid som bedöms skälig. Har konkursen föregåtts av ett förfarande enligt lagen (1996:764) om företagsrekonstruktion och har konkursansökningen gjorts inom ett år från det att företagsrekonstruktionen upphörde, skall vid tillämpning av tredje meningen, om det är förmånligare för arbetstagaren, anses som om konkursansökningen hade gjorts då ansökningen om företagsrekonstruktion skedde. I sådant fall skall det bortses från tiden mellan ansökningarna.

Fordran på uppsägningslön omfattas av förmånsrätt längst för uppsägningstid som beräknats enligt 11 § lagen (1982:80) om anställningsskydd. Uppsägningslön för tid under vilken arbetstagaren inte utför arbete för konkursgäldenären eller annan och inte heller driver egen rörelse omfattas av förmånsrätt endast om arbetstagaren kan visa att han har anmält sig hos offentlig arbetsförmedling som arbetssökande. För uppsägningstid omfattar förmånsrätten endast lön eller ersättning som överstiger inkomst vilken arbetstagaren under den tid lönen eller ersättningen avser har haft av egen rörelse eller har förvärvat eller borde ha kunnat förvärva i en annan anställning. Vid bestämmande av i vilken utsträckning fordran på lön eller ersättning under uppsägningstid omfattas av förmånsrätt skall med samtidig inkomst i annan anställning jämföras aktivitetsstöd som lämnas till den som deltar i ett arbetsmarknadspolitiskt program, i den mån stödet avser samma tid som lönen eller ersättningen och arbetstagaren har blivit berättigad till stödet efter uppsägningen.

Om en lönefordran, som har intjänats tidigare än tre månader före konkursansökningen, har varit föremål för tvist, omfattas den av förmånsrätt om talan har väckts eller förhandling som föreskrivs i kollektivavtal eller lagen (1976:580) om medbestämmande i arbetslivet har

- - - - - slut på dokumentet - - - - -

8.2 Bilaga 2 Intervjumall

Känner ni till den nya förmånsrättslagen?

Hur bemöter ert företag den/förändringarna?

Hur påverkar den ert företag?

Vad är positivt med lagförändringen?

Vad är negativt med lagförändringen?

Vilka åtgärder har ert företag tagit gentemot förändringarna?

Hur kan ert företag minimera sin risk vid kapitalanskaffning?

Kan konkurs undvikas med den nya lagen?

Fungerar företagsrekonstruktion bättre efter lagförändringen?

Fyller lagförändringen sitt syfte?

Hur ser kapitalstrukturen ut in ert företag?